

Täysistunto

Torstai 20.10.2016 klo 15.59—19.16

Täysistunto alkoi klo 15.59. Täysistunto päättyi klo 19.16.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (15.59—17.01), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (17.01—18.28) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (18.28—19.16).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Seuraavaksi pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. Muistutan edustajia siitä, että kysymykset kohdistetaan asianomaiselle sektoriministerille. Vastuuministerit siis vastaavat kysymyksiin ensisijaisesti.

2.1. Suullinen kysymys rintamalisän leikkauksesta (Mika Kari sd)

Suullinen kysymys SKT 105/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Mika Kari.

Keskustelu

16.01 **Mika Kari sd:** Arvoisa puhemies! Viime sotiemme sukupolvet ovat maksaneet mitaamattoman kalliin hinnan maamme itsenäisyydestä. Rintamamiehet, lotat ja kotirintamalla raskasta työtä tehneet miehet ja naiset ovat meidän kaikkien suomalaisten syvän kunnioituksen kohteena ja ovat tämän ansainneet moninkertaisesti. Maamme kohtalon vuosina sadattuhannet suomalaiset puolustivat maatamme, jotta voisimme säilyttää pohjoismaisen yhteiskuntajärjestyksen ja jotta Suomi voisi elää ja sen kansa asuttaa maatamme myös tuleville polville. Tänä päivänä keskuudessamme elää yli 20 000 sotiemme veteraania. Heidän keski-ikänsä on korkeat 92 vuotta.

Arvoisa puhemies! Ensi vuonna itsenäisyyttämme juhlimme 100 vuoden mitalla. Se on erityinen syy kunnioittaa veteraanisukupolviamme ja heidän uhrauksiaan. Sen sijaan hal-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

litus on esittänyt näiden kunniakansalaisten eläkkeiden leikkausta pienentämällä rintamalisää. Kysyn pääministerin sijaiselta ministeri Soinilta: Eikö tässä olisi harkinnan paikka? Oletteko valmis perumaan tämän kohtuuttoman sotaveteraaneläkkeen leikkauksen?

16.02 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se, mitä edustaja Kari puhui sotiemme veteraaneista, oli arvokasta ja oikein. Siinä ei ole kahta sanaa. Itsenäisyytemme on pelastettu raskain uhrauksin sotiemme veteraanien toimesta, ja maamme on jälleenrakennettu yhdessä heidän ja kotirintamanaisten tuella.

Tämä, mihinkä te viittaatte, on tietysti valitettava asia. Hallitus on tehnyt päätöksen, että kun inflaatiotarkistuksia tavallaan niin kuin ei hoideta sillä tavalla kuin yleensä on hoidettu, kun inflaatiota ei ole, niin nyt sitten tämä leikkaantuu tätä kautta. Tässä te olette oikeassa. Tämä on erittäin valitettavaa, (Välihuutoja vasemmalta) mutta tämä hallitus aikoo satata ensi vuonna, juhluvuonna, muistaakseni 40 miljoonaa sotiemme veteraaneille.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.03 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että kotiin vietäviä palveluita lisätään. Mutta on hyvä muistaa, että kaikki veteraanit eivät asu kotonaan, eikä tämä oikeuta hallitusta leikkaamaan sotiemme veteraanien eläkkeitä pienentämällä rintamalisää.

Arvoisa puhemies! Pääministerin sijainen Soini, hallituksenne esitys sotaveteraanien eläkkeiden leikkauksesta on väärä viesti kunniakansalaisiamme kohtaan. Jopa eduskunnan suurimman ryhmän, keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja Antti Kaikkonen joutui toissa viikolla myöntämään, että hallituksen ajama leikkaus on kohtuuton ja se on peruttava. Arvoisa pääministerin sijainen, jos hallitus ei esitystään peru, antaako hallitus eduskunnalle luvan perua?

16.04 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ikävä kyllä nämä rintamalisät ovat samalla viivalla kuin tässä ovat nyt eläkkeet, takuueläkkeet ja kansaneläkkeet. (Ville Niinistö: Kaikesta leikataan!) — Niin, aivan oikein, edustaja Niinistö, kaikesta leikataan, ja ikävä kyllä juuri siitä syystä kuin sanoin: Jos meillä olisi inflaatiota, niin perumalla inflaatiotarkistukset tämä sama asia olisi hoidettu. Mutta kun meillä ei ole, niin tämä on ikävä kyllä se tapa, jolla se hoidetaan.

Jos hallitus tästä yksimielisesti toisen päätöksen tekee, niin se tekee, mutta tällä hetkellä nämä esitykset ovat tässä muodossa eduskunnassa.

16.05 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa pääministerin sijainen ja hallitus! Te kohdistatte leikkauksia myös kaikkein heikoimmassa asemassa oleville veteraaneille. He ovat veteraaneja, jotka saavat ylimääräistä rintamalisää ja joiden toimeentulo on erittäin pieni, ja heidän kuntoisuutensa on kaikkein heikoin. He saavat täyden kansaneläkkeen, ylimääräisen rintamalisän, veteraanilisän ja eläkkeensaajan ylimmän hoitotuen. Heidän asemansa on kaikkein heikoin, ja heihin kohdistuu kaikkein voimakkaimmat leikkaukset, joita hallitus toteuttaa näitten indeksien takia. Eikö hallitus voisi nyt veteraanien ja tulevan juhluvuoden kunniaksi perua nämä leikkaukset veteraaneilta?

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Vastuuministeri on ministeri Mattila. Hän vastaa.

16.06 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tietenkään ministeri Mattila ei koko hallituksen puolesta voi vastata, mitä perutaan, ja mitä sitten siihen tulee, mitä eduskunta käsittelee, niin minä arvostan eduskuntaa ja sitä, mitä sieltä yksimielisesti löytyy, hallituspuolueet mukaan luettuna. Mutta kuten tässä tuli jo esille, juhluvuonna, kun Suomi täyttää 100 vuotta, veteraaneille on myönnetty kotiin vietäviin palveluihin ja myöskin osin laitostuntoutukseen 40 miljoonaa määrärahoja, ja veteraanijärjestöt ovat tästä kiittäneet. Korvausperusteena sotainvalidien haitta-astetta ollaan laskemassa 15 prosentista 10 prosenttiin. Mutta kuten sanoin, hallitus päättää ja lopullisesti eduskunta päättää sen, mitä näille budjettilaeille tapahtuu.

16.07 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te ette, pääministerin sijainen, vastannut siihen olennaiseen kysymykseen, että onko mahdollista palata eduskuntakäsittelyssä tähän epäkohtaan, joka on nyt noussut tällä kyselytunnilla esille. (Paavo Arhinmäki: Me palataan joka tapauksessa!) Voisimmeko me palata esimerkiksi terveysjaostossa siihen, mikä kuulemisessa on noussut erityiseksi ongelmaksi sitä kunniasukupolvea kohtaan, jolle meilläkin pitäisi olla tässä ajassa velkaa? Ettekö te, pääministerin sijainen, koe, että eduskunnan isolla enemmistöllä tämä vääryys, jonka hallitus on tehnyt, voitaisiin yhdessä yhteistuumin saada juhluvuoden kunniaksi ensi vuonna kuntoon?

16.08 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan edelleen: Ensinnäkin kiitoksia alkuperäiselle kysyjälle tästä isänmaallisesta puheesta kysymyksen saatteena, ja sanon, että 100-vuotisjuhluvuonna veteraanien laitostuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin ollaan tekemässä miljoonien eurojen lisäys. Samoiten tätä haitta-astetta ollaan laskemassa, ja ymmärtääkseni veteraanijärjestöt ovat tästä olleet kiitollisia. Mitä sitten eduskunnassa tapahtuu, niin arvostan sitä, mitä eduskunta sitten, kun budjetit käsitellään, pöytään lyö.

16.08 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, olemme kyllä äärimmäisen suuressa kiitollisuudenvelassa tälle sukupolvelle, joka oli valmis laittamaan oman terveytensä ja henkensä alttiiksi Suomen puolustamisessa. Sen takia ajatus siitä, että itsenäisyyden juhluvuonna leikkaamme juuri veteraanien toimeentulosta, tuntuu aika vaikealta ymmärtää, ja myös kansalaispalaute on tässä ollut varsin tuimaa. Summahan tässä ei ole suuri, mutta kysymys on periaatteesta ja, niin kuin veteraanit itsekin sanovat, arvostuksesta. Tämä voitaisiin hoitaa vaikkapa niin, että itsenäisyyden juhluvuoden menoista, joihin käytetään lähes 20 miljoonaa erilaisiin tapahtumiin, otettaisiin nämä muutama satatuhatta euroa, joilla tämä asia olisi kunnossa.

Tänään on eduskunnan varapuhemies Satosen syntymäpäivä. Hän on isänmaallinen mies, (Eduskunnasta: Onneksi olkoon!) ja ajattelen niin, että sen suurempaa syntymäpäivälahjaa te ette, ministeri Soini, voisi varapuhemies Satoselle antaa kuin ilmoittaa, että te suostutte siihen, että tämä voidaan korjata täällä eduskunnassa. Oletteko valmis tällaisen luvan antamaan?

16.09 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinäluoma tuntee asiat ja tietää näköjään myöskin varapuhemies Satosen juhla-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

päivän. Häntä voin onnitella vilpittömin mielin, sastamalalaista heimoveljeäni — kaikki kunnia teille.

Me katsomme tietysti budjettia kokonaisuutena, ja on selvä asia, että periaate tässä on se merkittävämpi kuin raha, mutta viittaen edelleen siihen, että veteraanien saamat kokonaistulot, tuet ja haitta-astekorvaukset, lisääntyvät.

16.10 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sotaveteraanit ovat kunniakansalaisiamme, ja kyllä meidän tulee varmistaa se, että kaikki he saavat sen huolenpidon tältä yhteiskunnalta, minkä he ovat ansainneet. He ovat meille itsenäisyyden aikoinaan taistelleet.

Sotainvalidien veljeskodit ovat tehneet tärkeää työtä tässä vuosien varrella, mutta nyt murroskausi on myös siellä käymässä, eli korkean keski-ikänsä vuoksi myös uusia asiakkaita ja asiakasryhmiä on ruvettu miettimään sinne, ja oikeastaan tähän liittyen kysyisin: minkälaisia toimenpiteitä veljeskotien tulevaisuuden turvaamiseksi on hallituksessa mietittynä sen suhteen, että kaikille kuntoutuksen ansaitseville voidaan tulevaisuudessakin se varmistaa ja että resurssit sieltä löytyvät?

Sen lisäksi: Kun keski-ikä alkaa olla korkea, sotaveteraaneillamme yli 93 vuotta, ei ole enää niin suurta merkitystä sillä, mikä sotainvalidin invaliditeettiprosentti on, vaan kaikki ansaitsevat kuntoutuksen. Mitä toimenpiteitä hallituksella on sen suhteen, että myös muut veteraaniryhmät pääsevät kuntoutukseen jatkossa?

16.11 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeä asia, ja varsinaisesti kuntoutus on ministeri Rehulan tontilla. Mutta sen verran vastaan tässä, että kuntoutuksen kokonaisuudistamiseen on perustettu laajapohjainen komitea, ja se on vastikään aloittanut työnsä, joten varmaan nämä terveiset menevät sitten sinne.

16.12 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen kylmät arvovalinnat osuvat monta kautta eläkeläisiin, ikäihmisiin ja sotiemme veteraaneihin. Esimerkiksi pienten eläkkeiden leikkaukset, lääkekorvausten heikentäminen, asiakasmaksujen korottaminen ja lisäksi vielä hoitajamitoituksen kiristäminen. Onko teillä tietoa, mikä on näiden kaikkien yhteisvaikutus pienituloiselle eläkeläiselle? Tämä kertoo aika karua kieltä ikäihmisten arvostuksesta, ja vasemmistoliitolle tämä ei käy. Arvoisa ministeri, miten te oletatte vähävaraisten ikäihmisten pärjäävän näiden leikkausten jälkeen?

16.13 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, nyt on tärkeää miettiä, mikä on se, mitä sinne viivan alle jää, mikä on se os-tovoima. On tärkeää, että meillä säilyvät ne turvaverkot edelleen: toimeentulotuki, asumis-tuki, ja meillä on myöskin lääkekatto. Lääkekatto laskee jonkin verran. Toimeentulotuki jäädytettiin indeksitarkistuksilta.

Meillä on myös erityyppisiä pienituloisia, ja kannatan lämpimästi esimerkiksi sitä, että selvitämme, mitä ovat nämä suomalaiset pienituloiset, esimerkiksi yksinasuvat eläkeläiset. Tässä on tullut esille eräs pienituloistenkin ryhmä, sotaveteraanit. Heille on nyt tarjottu sitten tämä budjetti, jossa on määrärahoja lisätty laitoskuntoutukseen ja haitta-asteen alen-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

nukset. Mutta kyllä me tarvitsemme keskustelua siitä, mitä on suomalainen köyhyys ja miten me voimme siihen puuttua. (Paavo Arhinmäki: Sitä on käyty aika pitkään!)

16.14 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veteraanien asia ei vanhene koskaan, ei niin kauan kuin yksikin heistä on vielä parissamme. Olen hyvin iloinen ja varma siitä, että kaikki puolueet, jotka nykyään täällä ovat edustettuina, tuntevat veteraanien asian omakseen ja kunnioittavat sitä perintöä, mikä meillä kaikilla on kannettava. Se on kunniaperintö, se on isänmaan puolesta kärsitty perintö, monet nuoruudesta annetut vuodet, jopa omasta terveydestä pysyvästi kärsityt vammat meidän kaikkien vapauden, yhteiskuntamme, vaurautemme puolesta.

Nyt tämä rintamalisän leikkaus, joka käsittääkseni on siis 200 000 euroa tämän indeksileikkauksen osana, kuten todettu, on valitettava, mutta jos olen käsittänyt nyt oikein ministerien vastauksista, niin kotiin vietävien palvelujen lisäyksen haitta-asteen laskemisen kautta ja tämän laitostuntoutuksen kautta on tulossa kymmeniä miljoonia kuitenkin veteraanien suuntaan. Eli olenko käsittänyt oikein, että leikattavaan summaan nähden satakertainen tai yli satakertainen summa ollaan kuitenkin ohjaamassa veteraaneille?

16.15 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä, näin on kunniakansalaisillemme budjetoitu tämä summa. Minä toivoisin, että jokainen meistä jokaisessa kunnassa, missä kenties on erilaisia käytäntöjä siinä, miten veteraaniasioista huolehditaan, kävisi kysymässä, mitä teille kuuluu tänä päivänä, sotiemme veteraanit, miten voimme auttaa. Budjettia on nyt kasvatettu.

16.15 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme vapaudestamme ja kauniista maastamme syvästi kiitollisia sotiemme veteraaneille. Tämä rintamalisäleikkaus on täysin kestämaton, ja se tulee palauttaa. On ollut myös puhetta siitä, että kuntoutuspalvelut ja kotiin vietävät veteraanipalvelut eivät tavoita kaikkia niitä, jotka niitä tarvitsisivat tai ansaitisivat. Kysyn hallitukselta: Onko selvitetty, että kaikki veteraanit saavat näitä kuntoutuspalveluita? Entä rintamalla palvelleet naiset, lotat — kuinka he saavat näitä kuntoutuspalveluita ja kotiin vietäviä palveluita?

16.16 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tuossa aiemmin totesin, niin kuntoutuksen kokonaisuudistamisen komitea on juuri aloittanut työnsä, ja varmasti tämä on myös osa sitten sitä tarkastelua. Ja juurikin äsken toin esille sen, että kyllä, meidän täytyy kysyä, ovatko kunnat tässä samalla viivalla. Ja kyllä me voimme myös itse mennä kysymään ja kuntapäättäjinä mennä kysymään ja huolehtia siitä, onko omissa kunnissamme tämä asia hoidettu tai onko jossakin naapurikunnassa paremmin ja voisimmeko ottaa mallia siitä, että tässä naapurikunnassa sitten tehtiisiin samalla tavalla.

16.17 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rintamaveteraanit kunniakansalaisina ansaitsevat kaiken sen kunnioituksen ja huolenpidon, joita he vielä tarvitsevat. Heitä on noin 17 500 joukossamme. Kun täällä on puhuttu esimerkiksi kotona asuvista, niin noin 10 000 heistä asuu kotona. Hallitus on nyt tekemässä merkittävän panostuksen ensi vuonna, Suomen 100-vuotisjuhlavuonna. Yli 40 miljoonaa euroa tullaan panostamaan veteraanien kotihoidon parantamiseen, ja se on 200-kertainen summa

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

siihen nähden, mikä tämä rintamalisän menetys, muutama euro per veteraani, on. Eli tämä suhde ja mittakaava on syytä kaikkien tiedostaa. Hallitus panostaa merkittävästi veteraanien kotiin vietäviin palveluihin, joita veteraanit nimenomaan kaipaavat korkean ikänsä takia — eli sitä apua ja huolenpitoa sinne kotiin.

Mutta kysynkin nyt vastuuministeriltä tästä valtavasta panostuksesta: onko riittävät resurssit viedä niitä palveluja sinne, jotta ei käy niin, että tätä rahaa sitten palautetaan ja jää käyttämättä sen takia, (Puhemies koputtaa) että emme pysty viemään ja tarjoamaan niitä palveluja?

16.18 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, olen aivan samaa mieltä kysyjän kanssa, että nyt meidän on pysähdyttävä sen kysymyksen äärelle, että tämä konkretisoituu sitten siellä kuntatasolla, siellä veteraanien kotona, missä veteraanit ovat. Ja on aivan hyvä, että tuotiin esille tämä mittasuhte tästä 200 000 eurosta 40 miljoonaan euroon.

On tekemisen aika, ja vastuuministerinä tietysti nämä terveiset otan vastaan.

16.18 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harvoin niin monet ovat olleet niin suuressa kiitollisuudenvelassa niin harvoille kuin nyt me olemme tässä tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Tässä on nyt kyse siitä, minkälaisen signaalin me haluamme lähettää juhlavuotena, 100-vuotisjuhlavuotena. Siitä, että me saamme viettää tätä juhluvuotta, olemme kiitollisuudenvelassa 22 000:lle vielä hengissä olevalle sotaveteraanille ja heille, jotka ovat jo täältä ajasta ikuisuuteen siirtyneet.

Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kari tuossa totesi, niin se, että parannetaan kotiin vietäviä palveluja, on hyvä asia. Mutta alle puolet veteraaneista asuu enää kotona, eikä tämä oikeuta leikkaamaan sotiemme veteraanien eläkkeitä rintamalisien muodossa. Viimeksi tänään hallitus on ilmoittanut peruvansa päätöksen työttömyysturvaan liittyvien palvelujen puolella. Kysyn nyt pääministerin sijaiselta: onko nyt todella niin, että te ette tätä päätöstä, siis sotiemme veteraanien eläkkeiden rintamalisien leikkausta (Puhemies koputtaa) itenäisyyden juhlavuotena suostu uudelleen harkitsemaan?

16.20 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tämä keskustelu käydään, ja hyvä, että nyt ovat kaikki veteraanien kannalla. Oli erittäin piristävää kuulla, kun vihreät kehuivat lottia. On erittäin hienoa kuulla, että sosialidemokraatit nyt kehuvat veteraaneja. Joskus on toisenlaistakin puhetta (Välihuutoja vasemmalta — Hälinää) sieltä tullut. Tämä on minun mielestäni suuri kansallisen yhtenäisyyden osoitus. Me olemme kaikki sotiemme veteraanien takana, ja nämä menneisyyden haamut ovat näköjään poistuneet. Se on aivan loistavaa, että ovat poistuneet. Se on minun mielestäni aivan loistavaa, että ovat poistuneet. Meillä ei ole enää tässä oikeata eikä vasenta. Meillä on isänmaan puolustajia, sotiemme veteraaneja ja lottia. Se on hieno asia. Ja myöskin se on hieno asia, että yli 40 miljoonaa tulee sotiemme veteraaneille lisää.

16.21 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mietin kovasti tuossa äsken pääministerin sijaisen vastauksen aikana, miten saan pidettyä itseni rauhallisena tämän puheenvuoron aikana.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Minusta on käsittämätöntä, että te, pääministerin sijainen Soini, syytätte tässä suomalaisia, jotka ovat käytännössä tämän maan pelastaneet sotien aikana. (Hälinää — Välihuutoja oikealta) Te annatte ikään kuin sellaisen kuvan, että tällä puolella salia oltaisiin jotenkin vähemmän isänmaallisia. Tämä on pitkältä, pitkältä aikaa kaikuja, pääministerin sijainen Soini. Toivon todellakin, että te ette alennu tuollaiseen keskusteluun.

Ja toivon, että vastaatte kyllä tai ei: oletteko valmiit peruuttamaan tämän rintamalisän leikkauksen?

16.22 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aikoihin on eletty, jos ei suora suomeksi pidetty puhe mene perille. (Paavo Arhinmäki: Kyllä tai ei?) Olen sanonut, että kaikki olemme yhdistyneet oikealta vasemmalle ja keskele (Paavo Arhinmäki: Kyllä vai ei?) sotiemme veteraanien ja kotirintamalottien asiassa — myös kotirintamalottien, edustaja Arhinmäki, kotirintamalottien. Tämä on aivan loistavaa. (Paavo Arhinmäki: Kyllä vai ei? — Eduskunnasta: Kyllä vai ei?)

Ja asia, olen sanonut sen useaan kertaan: sotiemme veteraaneihin satsatut rahat nousevat — se on tosiasia — ja sitten mitä budjettikäsittelyssä päätetään, niin se on sen harkinnan asia. Tämä esitys on nyt eduskunnassa.

Mutta, edustaja Rinne, minä en koskaan syytä epäisänmaalliseksi ketään, joka on Suomen puolesta taistellut. (Välihuutoja) En ole koskaan syyttänyt. Olen sanonut, että tämä kansa on hienolla tavalla yhdistynyt. On se kumma, jos se ei sosialidemokraateille kelpaa.

16.23 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon todellakin, (Hälinää — Puhemies koputtaa) arvoisa varapääministeri tai pääministerin sijainen, että teidän sanoillanne on todellinen kaikupohja. Kuulosti äsken siltä, että syyllistitte puolet Suomen kansasta vähintään siitä, että isänmaallisuus puuttuu. Nyt kysyn teiltä uudelleen, arvoisa pääministerin sijainen, varapääministeri: Oletteko te valmiit peruuttamaan tämän rintamalisäleikkauksen vai ette? Oletteko te valmiit antamaan eduskunnalle luvan peruuttaa tämä leikkaus? Kyse on siitä, että vastaatte "kyllä" tai "ei", ei mitään muuta, "kyllä" tai "ei".

16.24 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan siihen, mitä te ensin sanoitte. Kyllä vai ei? (Antti Rinteen välihuuto) — Edustaja Rinne, puheenvuoro on minulla. — Olenko koskaan syyttänyt ketään sellaista henkilöä, joka on isänmaan puolesta taistellut? En ole, joten vastaus siihen on "kyllä".

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys pakolaiskiintiöstä (Krista Mikkonen vihr)

Suullinen kysymys SKT 106/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Mikkonen.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Keskustelu

16.24 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Yli 110 kirkkoa ympäri Suomea on jo viikon ajan soittanut saattokelloja Aleppon uhreille, ja ne jatkavat sitä maanantaihin, YK:n päivään saakka. Maanantaiksi on myös suunnitteilla suuri rauhanmarssi Syyrian tilanteen vuoksi. Voimme auttaa sotaa ja vainoa pakenevia nostamalla pakolaiskiintiötä. Useat ministerit, viimeksi ministeri Mykkänen, ovat todenneet julkisuudessa, että pakolaiskiintiötä voitaisiin nostaa huomattavastikin, kunhan turvapaikanhakijan tilanne saadaan ensin hallintaan. Näin on sanottu. Nyt tilanne on hallinnassa, mutta tämä ei ole näkynyt teoissa. Suomi ottaa entistä vähemmän pakolaisia pakolaisleireiltä. Hallituksen talousarvioesityksen mukaan pakolaiskiintiö on 750. Syyrian sodan takia tehty aiempi korotus on poistettu, vaikka tilanne Syyriassa on vain pahentunut ja Aleppon tilanne on katastrofaalinen. Kysynkin, ministeri Risikko: missä viipyy hallituksen esitys pakolaiskiintiön merkittävistä korottamisesta?

16.25 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos tärkeästä kysymyksestä. Nyt haluan kuitenkin muistuttaa teitä virheellisestä tiedostanne siitä, että tilanne olisi jo hallinnassa. Meillä ei todellakaan ole vielä hallinnassa tämä maahanmuuttotilanne. Meille on saapunut kaiken kaikkiaan 36 000 turvapaikanhakijaa, ja osa heistä vielä ihan jo ensimmäistäkin päätöstä odottaa. Olen kanssanne samaa mieltä siitä, että kun me saamme tilanteen hallintaan, niin me voimme arvioida tätä pakolaiskiintiötä aivan uusilla silmillä, mutta tällä hetkellä meillä ei ole siihen mahdollisuutta. Me emme tiedä yhtään, mitä tapahtuu Turkissa. Jos Turkissa tapahtuu jotain sellaista, mikä sopimuksen rikkoo, niin meillä on tilanne täällä ihan toinen. Mielestäni se on viisautta, että me ennakoidimme tilannetta, mutta aivan varmasti Suomi kaikki ne sopimukset, kaikki ne sitoumuksensa täyttää ja kannamme sen vastuamme, mitä meillä tästäkin asiasta on.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.27 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvapaikanhakijoiden määrä on merkittävästi vähentynyt. Puhumme nyt aivan toisista luvuista kuin mistä puhuimme viime syksynä, ja ennusteet näyttävät siltä, että tällä hetkellä tilanne on jo aika lailla hallinnassa ottaen huomioon nämä maailmanlaajuiset kriisit.

Me tiedämme, että luomalla laillisia reittejä autetaan ihmisiä, jotka pakenevat sotaa ja vainoa, ja viedään pohjaa ihmissalakuljetukselta, joka on yksi suuri ongelma. Yksi tällainen laillinen keino pakolaiskiintiön nostamisen ohella on perheenyhdistämisen helpottaminen. Hallitus on kuitenkin tehnyt perheenyhdistämisestä käytännössä lähes mahdotonta ja selvittää yhä uusia tiukennuksia. Kysynkin: aikooko hallitus puuttua perheenyhdistämisen epäkohtiin ja helpottaa sitä, jotta näin saataisiin laillinen ja turvallinen reitti pakolaisille saapua Suomeen?

16.28 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan ensiksi kommentoida tuota, että meillä pitäisi olla mahdollisuus ottaa nimenomaan niiltä leireiltä. Olen aivan samaa mieltä siitä, että se olisi kaikkein parasta, että me voisimme sitten tulevaisuudessa täsmätä sitä, ketä me pystymme tänne ottamaan, ja auttaa nimen-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

omaan kaikkein hädänalaisimpia ihmisiä, jotka ovat tällä hetkellä siellä leiriolosuhteissa. Kyllä, näin on. Mutta meillä on sen lisäksi maahanmuuttajia, jotka tulevat tänne ihan oma-toimisesti.

Nyt puhutte tästä perheenyhdistämisestä, ja nyt pitää muistaa, että viime keväänä, kun tehtiin näitä tiukennuksia, me olimme aivan samassa linjassa koko Euroopan maiden kanssa. Suomi ei halua olla millään lailla houkuttelevampi maa kuin mikään mukaan maa. Me olemme yhdessä sopineet tästä Euroopan areenoilla, ja tällä mennään myös Suomessa. Ja se ainoa muutos, minkä me olemme tehneet perheenyhdistämiseen, on se, että nyt niin sanotut aikaisemmin muodostetut perheet tulivat tähän kategoriaan mukaan, ei ainoastaan ne, (Puhemies koputtaa) jotka perustetaan sen jälkeen kun (Puhemies koputtaa) turvapaikanhakija tulee.

16.29 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tiedämme, ihmisiä on liikkeellä sodan ja vainon vuoksi mutta myös muista syistä. Tämä tuli meille hyvin tutuksi, kun hallintovaliokunnan kanssa viime viikolla vierailimme keskisen Välimeren pakolaistilanteeseen tutustumassa. Suuri osa ihmisistä, jotka saapuvat tällä hetkellä esimerkiksi Italiaan kaaoksessa olevan Libyan kautta, saapuu Saharan eteläpuolisesta Afrikasta. Meidän on Suomesta käsin tietenkin vaikea vaikuttaa suoraan siihen, mitä näissä kaoottisissa ja ilmastonmuutoksesta kärsivissä valtioissa tapahtuu, mutta eräs keino kuitenkin on olemassa, ja se on kehitysapu. Kysyisinkin kehitysministeri Mykkäselältä: miten näette Suomen mahdollisuudet edistää yhteiskunnallista vakautta Saharan eteläpuolisessa Afrikassa, jotta tämä eräs muuttoliikkeen juurisyy saataisiin paremmin hallintaan?

16.30 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä kysymys edustaja Parviaiselta, ja erittäin tärkeä asia. Viimeksi tänä aamuna olemme katsoneet meidän Afrikan maaohjelmia läpi juuri siitä näkökulmasta, että miten saamme enemmän aikaan siellä. Olemme keskittämässä enemmän maakohtaista apua nimenomaan Saharan eteläpuolisen Afrikan valtioihin, joiden jaloilleen nostamista voidaan tehdä erityisesti vesihuollon, jätehuollon, koulutuksen teemoilla, missä me olemme vahvoja osajia ja saamme hankkeet myös vietyä läpi. Uskon, että niukoillakin resursseilla meillä on mahdollisuus saada aiempaa enemmän aikaiseksi, kun vain oikeilla tavoilla suunnataan se vielä aiempaa tarkemmin.

16.30 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kävimme edustaja Mikosen kanssa äskettäin Turkissa ja saimme tutustua tilanteeseen. Turkkihan on vastaanottanut 2,5—3 miljoonaa pakolaista muun muassa Syyriasta, ja nyt tilanne Mosulissa ja Aleppossa näyttää olevan aika huolestuttava. Ehkä tuntuu hieman oudolta, että Suomessa ja Euroopassa johtajat eivät ainakaan julkisesti puhu siitä, millä tavalla voisimme vastaanottaa tai ainakin auttaa niitä pakolaisia, jotka tästä tilanteesta syntyvät. Varmaan on odotettavissa pahempi tilanne kuin mitä tosi pitkään aikaan. Kuitenkin myöskin Turkissa on menossa poikkeustilanteen jatkuminen, ja siitäkin Suomessa ja Euroopassa on oltu hyvin hiljaa. Tällä hetkellä tuntuu siltä, että kohta tulee tänne Suomeen myöskin turkkilaisia turvapaikanhakijoita. Miksi Suomen ulkoministeriö on hiljaa, kun Turkissa poljetaan ihmis-oikeuksia?

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

16.31 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei Suomen ulkoministeriö ole hiljaa, eikä ole ollutkaan hiljaa. (Eva Biaudet: Hyvä!) Kerroinpa teille muutaman asian. Silloin kun tämä kaappaus oli, soitin aika pian sen jälkeen tietysti kollegalleni Mevlüt Cavusoglulle ja pahoittelin 300 kuollutta ihmistä, jotka tässä kaappauksessa menivät. Sanoin hänelle hyvin selvästi: Suomi kannattaa sääntöperusteista yhteistyötä, Suomi kannattaa oikeusvaltiota, Suomi kannattaa ihmisoikeuksia. Suomi on yhtynyt kaikilla kansainvälisillä foorumeilla niin YK:ssa kuin EU:ssa kaikkeen siihen, missä Eurooppa on ottanut kantaa ihmisoikeuksien puolesta, myös Turkissa. En oikein ymmärrä, miten te voitte sanoa, että Suomen ulkoministeriö on ollut tästä hiljaa. (Eva Biaudet: Teillä on ollut ainakin hyvin matala profiili!)

16.32 Joonas Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuuttopolitiikan tulee kaikissa tilanteissa olla hallittua ja sosiaalisesti oikeudenmukaista. Isommassa kuvassa, kun katsotaan tätä Euroopan tilannetta, on selvää, että tämä vaatii yhteistyötä ja yhteisiä pelisääntöjä koko Euroopan unionin alueella mutta erityisesti yhtenäisiä käytänteitä Pohjoismaiden välillä. Nyt täällä on hyvin tuotu ilmi se, että hallituksen piiristä on nyt käytetty hieman erilaisia puheenvuoroja liittyen tähän pakolaiskiintiön nostamiseen. On esitetty, että sitä pitäisi nostaa välittömästi merkittävästi. Sisäministeri täällä toteaa, että kun tämä tilanne saadaan hallintaan, niin kiintiöitä tullaan nostamaan. Olisin nyt varmistanut pääministerin sijaiselta, mikä on hallituksen linja: onko niin, että jos ja kun tilanne saadaan hallintaan, niin hallitus tulee esittämään pakolaiskiintiön nostamista merkittävästi?

16.33 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin on niin, kuten äsken sanoin, että meillä ei tällä hetkellä ole hallinnassa se, kuinka paljon meille vielä tulee. Meillä on tällä hetkellä rauhoittunut tämä tilanne, mutta aivan niin kuin täällä kuulumme myöskin edustajien puheenvuoroista, me emme tiedä, mitä Turkissa tapahtuu, me emme tiedä, mitä Afrikan maissa tapahtuu. Ja kun käy Euroopan unionin kokouksissa, niin saa jonkinlaista kuvaa siitä, miten vaikea tilanne näissä maissa on. Me varaudumme ihan kaikkeen 24 tuntia vuorokaudessa, 7 päivää viikossa.

Kun tämä tilanne rauhoittuu, me voimme silloin palata tähän asiaan, voiko Suomi nostaa kiintiötä. 1 050 on ollut se meidän normaali luku, nyt se on 750. Tällä hetkellä tilanne on tämä, se on varattu ensi vuodelle, ja aivan varmasti me katsomme tätä, koska me haluamme auttaa hädänalaisessa asemassa olevia ihmisiä, mutta niillä pelisäännöillä, (Puhemies koputtaa) mitkä on yhdessä luotu.

16.35 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi on syytä muistuttaa oppositiota siitä, että Suomi on ensimmäisenä maana ottanut vastaan EU:n sisäisinä siirtoina yli 600 turvapaikanhakijaa, ja se kyllä osoittaa, että me kannamme nyt tässä kysymyksessä vastuuta.

Hallintovaliokunnan vierailu Italiaan ja Maltalle oli silmiä avaava kokemus. Esimerkiksi Pozzallon hotspottiin oli edellisellä viikolla saapunut 30 henkilöä, jotka eivät olleet hukuneet Välimeren vaan tukehtuneet täyteen pakattuihin ihmisalakuljettajien aluksiin. Ihmisalakuljetus on iljettävää bisnestä, jossa ihmisten hätä muutetaan ansaintakeinoksi. Olin kysynyt hallitukselta: millaisia toimenpiteitä EU-tasolla harkitaan tähän ilmiöön puuttumiseksi, ja miten suunnitellaan vakautettavaksi tilanne Libyassa?

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

16.35 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä edustaja Kärnän kysymys on aivan olennainen. Ihmissalakuljettajat, ihmiskauppiat ovat iljettävintä pohjasakkaa, joka hyötyy hädänalaisista ihmisistä ja on valmis tekemään heillä rahaa. Olen törmännyt näihin asioihin Euroopan unionissa muun muassa vieraillessani Roomassa tässä pelastusoperaatiokeskuksessa. On todella kuvottavaa, että kun sieltä lähdetään liikkeelle, mukaan otetaan pieniä lapsia, poikia ja tyttöjä, joita paritetaan kaupungeissa ja joita voidaan käyttää lapsipornossa ja joilta vielä lopuksi voidaan viedä elimet. Tällaista me emme missään tapauksessa saa tukea. Sen takia hallituksen linja on yksiselitteisesti se, että pitää luoda olosuhteita, turvapaikkoja sinne UNHCR:n alle, jossa saadaan pakolaisstatus, ja sitten voidaan siirtää tänne, eikä vaelluteta ihmisiä läpi Euroopan ja altisteta heitä näitten roistojen riistolle.

16.37 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiintiöpakolaisjärjestelmä, jossa otetaan pakolaiset suoraan sieltä pakolaisleireiltä ja sitten integroidaan kuntiin, on paljon parempi järjestelmä kuin nämä sisäiset siirrot EU-maista toisiin. Sen takia Suomen hallituksen tulisi vahvasti sekä omassa politiikassaan että EU-tasolla tukea tätä kiintiöpakolaisjärjestelmää.

Tuon Syyrian pakolaiskriisin lisäksi on todella suuri vaara, että nyt tämä Mosulin valtaus Isililtä tulee johtamaan massiiviseen pakolaiskriisiin. Kysyn: Onko hallitus varautunut tähän, sekä siihen humanitäärisen kriisiin että sitten mahdolliseen todella suureen määrään pakolaisia? Kuinka sitten tehdään? Ollaanko valmiit korottamaan pakolaiskiintiöitä siinä tilanteessa?

16.37 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan niin kuin edustaja Räsänen tuossa sanoi, sehan on erittäin tärkeä niin sanottu täsmätoimi, kun saadaan valita ja ottaa täsmäten sieltä niiltä leireiltä, koska leireillä olevat ovat kaikkein vaikeimmassa tilanteessa yleensäkin. Mutta meillä ei tällä hetkellä ole täysin sellaista mahdollisuutta, koska meillä on paljon muitakin tulijoita tänne Suomeen.

Sitten tämä, niin kuin tuossa sanoitte, että olemmeko varautuneet: Me olemme varautuneet ihan kaikkeen. Me olemme saaneet siitä nyt pienen myrskyvaroituksen jo viime syksynä, mutta me olemme varautuneet paljon paljon pahempaankin tilanteeseen, joka saattaa olla meidän edessämme. Siitä syystä meidän täytyy katsoa tätä kokonaisuutta niin tänne itse tulevien turvapaikanhakijoiden näkökulmasta kuin sitten pakolaisstatuksen omaavien, jo siellä leireillä olemassa olevien henkilöitten näkökulmasta. Kyllä me näitä ihan kaikkia katsomme ja varaudumme. Me olemme paljon paremmassa asemassa kuin vielä viime vuonna tähän aikaan, koska me olemme niin paljon saaneet tietoa tästä asiasta ja meillä on hyvät yhteistyösuhteet tuolla Euroopan areenoilla. (Puhemies koputtaa) Me saamme tietoa sieltä hyvissä ajoin, mutta paljon on vielä tekemistä.

16.39 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on hyvin kuvattu sitä täysin kestämatöntä humanitääristä tilannetta, joka on tällä hetkellä meneillään Syyriassa ja Euroopan rajoilla. Mutta miten Suomi on tähän historialliseen humanitäärisen kriisiin vastannut? Massiivisilla kehitysyhteistyöleikkauksilla, pakolaiskiintiön pienentämisellä, turvapaikanhakijoiden oikeusturvan heikentämisellä ja perheenyhdistämisen täysin kohtuuttomalla vaikeuttamisella. Ja tätä me kutsumme täällä vastuun kantamiseksi vaikeassa tilanteessa. Se on kaukana siitä.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Täällä kysyttiin aikaisemmin, miten me voimme puuttua tähän ihmissalakuljetukseen, tähän vastenmieliseen ilmiöön. Siihen on hyvin selvä vastaus: luomalla laillisia reittejä ihmisille turvaan. Tämä hallitus on toiminut täysin päinvastoin. Aiotteko te tarkastella uudestaan näitä perheenyhdistämisen vaikeuttamisia, jotka ovat estäneet ihmisiä pääsemästä turvaan? Ja aiotteko te avata uusia tapoja ihmisille hakea perheenyhdistämistä (Puhemies koputtaa) esimerkiksi Kabulin ja Beirutin lähetystöjen avaamisella?

16.40 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jokainen tietää sen, että perhe on ihmiselle tärkeä. Ja mitä nyt on tehty, kun aina viittaatte siihen, että on kiristetty, niin on ainoastaan sillä tavalla kiristetty, että perheenyhdistämisen säännöt tulevat laajenemaan myös niihin henkilöihin, jotka ovat aikaisemmin perustaneet perheen, eivätkä koske ainoastaan niin sanottuja uusia perheitä, jotka on muodostettu sen jälkeen kun henkilö on tullut tänne ja rekisteröitynyt turvapaikanhakijaksi. Ne summat, mitä edellytetään toimeentulosta, ovat ihan samoja mitä aikaisemminkin, ja tämäntyyppinen laki on ollut jo monta vuotta voimassa, ja nyt on vain laajennettu sitä, keitä tämä koskee. Mielestäni se on juuri sitä, mitä ollaan Euroopan areenoilla puhuttukin. Jokainen hakemus käsitellään yksilöllisesti. Jokainen hakemus katsotaan aina, että mikä on merkitys ja mikä se perheen tilanne siellä on. Tärkeää on se, että koko perheen yhteisyys säilyy tavalla tai toisella.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys Ahvenanmaan demilitarisoinnista (Paavo Arhinmäki vas)

Suullinen kysymys SKT 107/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Arhinmäki.

Keskustelu

16.41 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Puolustusministeri Jussi Niinistö kyseenalaisti viikonloppuna Ahvenanmaan demilitarisoidun aseman. Ja tuskin kysymys oli edes vahinkolaukauksesta, sillä hän on spekuloinut saarten militarisoinnilla jo kesällä 2015.

Ahvenanmaa on ollut demilitarisoitu alue 160 vuoden ajan. Asia on moneen kertaan vahvistettu kansainvälisissä sopimuksissa. Saarten demilitarisointi on aina ollut nimenomaan rauhaa ja vakautta lisäävä seikka. Suomen on puolustettava kansainvälistä oikeutta ja kansainvälisiä sopimuksia, joihin Suomi on itse sitoutunut.

Tasavallan presidentti ja pääministeri joutuivatkin korjaamaan puolustusministeri Niinistön lausuntoja.

Arvoisa puhemies! Nyt täytyykin kysyä: kuinka, arvoisa puolustusministeri Niinistö, nämä Ahvenanmaan asemaa kyseenalaistavat puheet istuvat isänmaamme yhteiseen turvallisuuspolitiikkaan?

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

16.42 Puolustusministeri Jussi Niinistö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ole kyseenalaistamassa Ahvenanmaan asemaa demilitarisoituna alueena. Puolustusministerinä minun tehtävänäni on kuitenkin pitää huolta, että koko maata puolustetaan mahdollisimman tehokkaasti. Ahvenanmaa on osa Suomea, ja halusin tuoda ilmi sen faktan, että demilitarisoituna Ahvenanmaa on erittäin haasteellinen puolustaa mutta että kun tulevaisuudessa teemme yhdessä Ruotsin kanssa yhä tiivistyvää yhteistyötä, niin siinä voisi olla sellainen kohde, jossa yhteistyössä voimme parantaa ahvenanmaalaisten turvallisuutta, mutta kuitenkin niin, että päävastuu Ahvenanmaan puolustamisesta on aina suomalaisilla, niin kuin nämä kansainväliset sopimukset, mihin edustaja Arhinmäki viittasi, meitä velvoittavat.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.43 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuunteli puolustusministeri Niinistön vastausta, niin itse asiassa siinä jälleen kerran nostettiin esille se, että mitä jos demilitarisointi purettaisiin. Pohjoismainen yhteistyö, yhteistyö Ruotsin kanssa, on hyvä ja kannatettava asia, mutta Ruotsissa ei olla ollenkaan innostuttu tästä puolustusministeri Niinistön ulostulosta Ahvenanmaan suhteen, puhumattakaan niistä toiveista, joita on esitetty yhteisestä sotilasliitosta maiden välillä.

Tässä näkee selvästi, että puolustusministeri Niinistöllä on ollut yksi linja, jota tasavallan presidentti Niinistö ja myös pääministeri ovat joutuneet korjaamaan. Herää kysymys, mitä mieltä ulkoministeri, puoluetoveri Timo Soini on näistä: onko hän presidentin linjoilla vai puolustusministerin linjalla? Ja herää kysymys: kuinka monta ulkopoliittista linjaa meidän ylimmällä ulkopoliittisella johdolla voi olla? Yleensä on pidetty hyvänä asiana Suomessa sitä, että meillä on yksi ja yhtenäinen linja, ei niin, että hallituksessa on monta linjaa.

16.44 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvasin, että te, edustaja Arhinmäki, kysytte tätä. Siksi valmistauduin eksaktilla vastauksella (Naurua), jonka nyt annan teille.

Ahvenanmaan vakiintunut kansainvälisoikeudellinen asema on vahvistettu viimeksi kesällä annetussa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa, joka on tällä käsittelyssä. Ahvenanmaan asema on ankkuroitu kansainvälisiin sopimuksiin ja tapoi-keuteen, eikä hallituksessa ole mitään suunnitelmia puuttua tähän vakiintuneeseen asemaan. Keskustelu koko Suomen alueen, johon myös Ahvenanmaa kuuluu, puolustuksesta on taas kerran lähtenyt julkisuudessa hieman ihmeellisille raiteille. (Välihuutoja vasemmalta) En tiedä, onko kysymys väärinymmärryksestä vai tahallisuudesta väärinymmärryksestä. Hallituksen ja presidentin välisessä linjassa ei ole mitään eroavaisuutta. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

16.46 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne Itämerellä on kiristynyt monin tavoin. Jokin aika sitten Ulkopoliittinen instituutti esitti selvityksessään, että ensi vuonna Venäjä pyrkii kyseenalaistamaan Suomen itsenäisyyden monin tavoin ja että valtioneuvosto on tähän varautunut. Lähteenä oli valtioneuvoston viestintäjohtaja. Heti tämän jälkeen ulkoministeri Soini kertoi omassa vastauksessaan nimen-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

omaan, ettei Venäjä kyseenalaista Suomen itsenäisyyttä, mutta ministeri Soinin vastauksen jälkeen samainen valtioneuvoston viestintäjohtaja tuli uudelleen julkisuuteen ja sanoi, että Venäjä kyseenalaistaa Suomen itsenäisyyden. Kenen etua tällainen sekoilu ja pelottelu palvelee?

16.46 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olin itse asiassa hyvin iloinen edustaja Mustajärven kirjallisesta kysymyksestä, johonka vastasin yksiselitteisesti, niin kuin te sanoitte. Tämän maan ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa vedetään tasavallan presidentin ja hallituksen yhteistoiminnalla eikä millään byrokraatin mielipiteillä.

16.47 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Försvarsminister Jussi Niinistö problematiserade senaste helg Ålands demilitarisering. Det var inte första gången han gjorde det. Han konstaterade ändå att det var en utrikespolitisk fråga. Sedan dess har republikens president Sauli Niinistö, statsminister Juha Sipilä och utrikesminister Timo Soini klargjort att ingen linjeändring förberetts i frågan. Det är jättebra.

Jussi Niinistö totesi, että tämä on ulkopoliittinen kysymys. Siksi oli hyvä kuulla, että ulkoministeri, perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini eilen Radio Yle Vegassa totesi, että hallitus ei esitä, että Suomi uudelleenarvioisi asemaansa kansainvälisiä sopimuksia kohtaan. Mutta koska tämä on erittäin tärkeä asia Ahvenanmaalle, haluan eduskunnan edessä varmistaa, että tämä on hallituksen linja, niin että tämä ei jää epäselväksi.

Jag vill därför fråga utrikesminister Timo Soini, statsministerns ställföreträdande, här inför riksdagen: Är regeringens linje samma i dag som den var förra veckan i den här frågan?

16.48 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen linja on sama, joka se on ollut hyvin pitkän aikaa, ja mielestäni se on hyvä linja. Me kunnioitamme kansainvälisiä sopimuksia, me pidämme kiinni sovitusta. Tämä on Suomelle kunnia-asia.

Aivan kuten edustaja Mustajärvi tuossa totesi, meillä on erinäköisiä keskustelunavauksia ja erinäköisiä mielipiteitä. Ne voidaan kyllä demokraattisessa yhteiskunnassa sallia, mutta hallitus vetää sitä ulkopoliittista linjaa, ja toivottavasti opposition tuella, kuten viime kaudella tapahtui, eikä niin, että oppositio tarkoituksella etsii sellaisia erimielisyyksiä, joita ei ole.

16.49 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kaltaisen maan jos jonkun on tärkeää pitää kiinni tekemistään kansainvälisistä sitoumuksista. Ehdottomasti. Toinen toimintalinjan peruste on se, että Suomen ulkopoliittikan aivan keskeisiä tavoitteita on vakauden rakentaminen, ylläpitäminen ja turvaaminen meidän turvallisuusympäristössämme, tässä tapauksessa Itämeren piirissä. Ulkoministeri Soini, eikö niin, että nämä periaatteet on kaikkein järkevintä paitsi vahvistaa ja turvata oman pesän kunnossa pitämisellä niin myöskin maksimoida ne yhteistyöllä Ruotsin kanssa?

16.50 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Aivan oikein. Olen iloinen, että kokenut ulkopoliittikan tuntija, puolustusvaliokunnan puheenjohtaja Ilkka Kaner-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

va tiivistä näin hienosti tämän asian. Tuskin itse olisin pystynyt parempaan. Vastaus on kyllä.

16.50 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että kaikista asioista voi ja saa ja pitää saada keskustella vapaasti ja nostaa esiin Ahvenanmaankin aseman — vaikka en pidä sitä viisaana — mutta on ihan eri asia, jos tämän tekee kuka tahansa kansalainen tai lehdistökirjoitus tai jopa kansanedustaja. Mutta silloin kun asialla on osaltaan turvallisuuspolitiikasta vastaava hallituksen jäsen, asia muuttuu, koska tällaiseen kiinnitetään myös Suomen ulkopuolella huomiota, ja se herättää kysymyksiä: onko Suomen linja muuttumassa, onko täällä jotain muutoksia tekeillä? Minusta on tärkeätä, että nimenomaan nyt aikana, jolloin on paljon epävarmuuksia ja jännitteitä ilmassa, ei esiinnyttä tavalla, joka synnyttää tällaista keskustelua ja epäluuloa, ja tämän vuoksi haluan kysyä: mitä hallitus aikoo tehdä varmistaakseen sen, että jatkossa ei tapahdu tällaisia yksittäisiä irtiottoja, jotka voivat saattaa Suomen politiikan vakauden kyseenalaiseksi?

16.51 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan, koska tämä on tärkeä asia, minkä edustaja Tuomioja otti esiin, ja hän varmasti nämä asiat tuntee. Jotta tämä asia tulee nyt mahdollisimman selväksi, toistan pari asiaa täältä: Ahvenanmaan asema on ankkuroitu kansainvälisiin sopimuksiin ja tapaoikeuteen, eikä hallituksessa ole mitään suunnitelmia puuttua tähän vakiintuneeseen asemaan. Tämä on täysin yksiselitteinen linja. Jos tätä ei sitten ymmärrä, niin se on sitten eri asia. (Välihuutoja)

16.52 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä nyt kovasti huudetaan taustalla vastausta, niin minäkin katsoin sen haastattelun ja ymmärsin, että puolustusministeri Niinistö vastasi toimittajan kysymykseen ja pohdiskeli sitä, että demilitarisointi, koska se on olemassa, tarkoittaa sitä, ettei ole sotilaallista läsnäoloa, ja joskus voi käytännössä olla hankalampi ja hitaampi puolustaa Ahvenanmaata, ja tämäntyypistä keskustelua. Oliko tämä oikea tulkinta, ja oliko tämä teidän mielestänne irtiotto hallituksen tästä linjasta, jonka ministeri Soini kertoi?

16.52 Puolustusministeri Jussi Niinistö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä oli aivan oikein, miten edustaja Meri tulkitsi tätä pohdiskelua, ja ei ollut tarkoitus ottaa irtiottoa hallituksen linjasta. Ahvenanmaa on demilitarisoitu alue, mutta tosiasia on, että demilitarisointi ei vakavan kriisin aikana takaa turvallisuutta. Sen takia meidän täytyy valmistautua mahdollisimman hyvin puolustamaan koko maata, mukaan lukien Ahvenanmaata.

16.53 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että ulkoministeri Soini ilmaisi tässä hallituksen selkeän kannan, mutta olen minäkin sitä mieltä, että puolustusministeri Niinistön puhe on ollut hieman huonosti harkittua. Tällaisissa kysymyksissä, kun puhutaan kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisten sopimusten kunnioittamisesta, Suomi ei voi antaa sellaista mielikuvaa, että me olisimme itse valmiita niiden muuttamista harkitsemaan, koska se, mitä edustaja Kanerva sanoi, on aivan totta. Kansainvälinen sopimusperustainen oikeusjärjestelmä on juuri pienten valtioiden, Suomen kaltaisten valtioiden, tuki ja turva. Siksi haluankin nyt kysyä ulkoministeri Soinilta vähän laa-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

jemmin hallituksen näkemyksestä: Kun tänä aikana suurvallat ovat eri tavoin rikkoneet kansainvälistä oikeutta vastaan, niin eikö juuri nyt ole tärkeää, että Suomen kaltaiset maat vahvasti puolustavat sopimusvaraista kansainvälistä järjestelmää ja vaativat esimerkiksi Aleppossa mahdollisten sotarikosten tutkintaa? Meillä on myös Krimin valloitus, joka rikkoo kansainvälistä oikeutta, ja meidän on nyt varmistettava, (Puhemies koputtaa) että kansainvälinen oikeusjärjestelmä kestää näinä aikoina, kun se on koetteilla suurvaltojen toimesta.

16.54 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uskon, että tästä kaikesta kolme eri Suomen politiikassa vaikuttavaa Niinistöä ovat samaa mieltä, ja minun mielestäni se on erinomainen asia. Suomi ottaa kantaa kaikilla kansainvälisillä foorumeilla niin YK:ssa, Etyjissä, Euroopan unionissa kuin kaikissa yhteistyöjärjestöissä aina sääntöperusteisuuden, ihmisoikeuksien ja rauhan puolesta. Suomi myös osallistuu käytännön rauhanturvaamiseen: Suomalaiset sinibaretit ovat tällä hetkellä Libanonissa UNIFIL-operaatioissa, olemme mukana Afganistanissa, olemme mukana Malissa. Meillä on neljän siviilirauhanturvaoperaation johdossa neljä hyvää suomalaista naista. Kyllä me teemme käytännön yhteistyötä tässä, ja nämä ovat ne meidän perustat. Me olemme rauhaa rakastava maa, joka tekee ulko- ja turvallisuuspoliittisesti sen, että emme joudu konflikteihin. Mutta siltä varalta, jos joudumme, (Puhemies koputtaa) me pidämme huolta myös (Puhemies: Aika täynnä!) omasta puolustuskyvystämme.

16.55 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä asia on tullut varmaan selväksi tämän keskustelun perusteella aika pitkälti. Se hämmennys, joka tässä on syntynyt, varmaan osaltaan johtuu siitä, että Itämeren tilanne on se, mikä on, viimeaikaisen negatiivisen kierteen omaisen kehityksen seurauksena. Mutta hallituksen linja tähän kysymykseen Ahvenanmaan asemasta on tullut kyllä hyvin selväksi pääministerin, presidentin ja nyt ulkoministerin hyvin selvien puheenvuorojen perusteella oikein moneen kertaankin. Ja hyvähän tässä on todeta myös se, että tämä kanta on yksimielinen kanta myös poliittisten ryhmien kesken, mikä minusta on arvokas asia ajatellen koko Suomen ulkopoliittista linjaa.

Minulla on kuitenkin kysymys tähän asiaan liittyen: Ahvenanmaa varmaan kiinnostaa myös naapurimaatamme Ruotsia, jonka kanssa meillä on hyvä yhteistyö turvallisuuspolitiikassa, tiivistyvä sellainen, hyviä suunnitelmia myös jatkossa. Onko tämän asian tiimoilta käyty minkäänlaista ikään kuin jälkikeskustelua Ruotsin kanssa?

16.56 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viimeksi tapasin kollegani Margot Wallströmin Luxemburgissa maanantaina. Me olemme julkaisseet muun muassa yhteisartikkelin Helsingin Sanomissa, monissa muissa lehdissä. Viime vuonna epäiltiin täällä salissa, että ulkoministeri Soini jotenkin sotkisi Ruotsin-suhteet. Päinvastoin: Tulen sosiaalidemokraatti Margot Wallströmin kanssa erinomaisen hyvin toimeen. Olen luonnehtinut yhteistyötämme niin, että siinä on Beauty and the Beast. (Naurua) Molemmat voivat ymmärtää, kumpi on kumpi.

Meiltä ei ole tästä asiasta ministeritasolta Ruotsista kysytty, mutta jos kysytään, niin ilman muuta me mielellämme tästä asiasta keskustelemme ja muodostamme yhteisen kantamme.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

16.57 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että nyt myös ulkoministeri teki hyvin selväksi hallituksen linjan. Toivottavasti tämä on selvä ei vain hallituksen eturiville vaan myös siellä toisessa rivissä istuville ministereille.

Te, ulkoministeri Soini, sanoitte, että kysymys on väärinymmärtämisestä tai tahallisuudesta väärinymmärtämisestä. Jos siitä olisi kysymys, niin entä kun tasavallan presidentti Niinistö joutui puolustusministeri Niinistön puheita korjailemaan julkisuudessa, onko kysymys ollut tasavallan presidentin kohdalla tai pääministerin kohdalla väärinymmärtämisestä tai tahallaan väärinymmärtämisestä, vai olisiko kuitenkin kysymys siitä, että jännittyneessä Itämeren tilanteessa Venäjän varustelun ja USA:n, Naton vastauksen jälkeen tällaiset puheenvuorot kyllä herättävät kummastusta ja huolta ja sen vuoksi ne leviävät niin laajasti, että kun puhuu vähän ohi suunsa, niin muut joutuvat korjaamaan.

16.59 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tämä asia on nyt käynyt selväksi. Mielestäni niin selvin sanoin asian totesin, mikä on hallituksen linja. Täällä te, edustaja Arhinmäki, voitte tukea hallituksen hyvää esitystä valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittiseksi selonteoksi, johon tämä on muun muassa sisällytetty. Jos ei sitä ole lukenut, se kannattaa lukea, nimittäin siellä se on.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle pakollista työtä koskevaan sopimukseen liittyvän pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 69/2016 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 5/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 5/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.00 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyse on hallituksen esityksestä eduskunnalle pakollista työtä koskevaan sopimukseen liittyvän pöytäkirjan hyväksymisestä eli ILO-sopimuksen ratifiointista. Tällä pöytäkirjalla tai sopimuksella pyritään torjumaan pakkotyöhön liittyvää ihmiskauppaa ja parantamaan uhrien asemaa. Ja tuossa pöytäkirjassa... (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä, arvoisa puhuja, epäselvyyden välttämiseksi totean, että puheenvuoro on nyt edustaja Filatovilla.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Ja viestin epäselvyyden välttämiseksi siis esittelen mietinnön koko valiokunnan puolesta. — Elikkä pöytäkirjan avulla pyritään torjumaan pakkotyöhön liittyvää ihmiskauppaa ja parantamaan uhrien asemaa. Ja tässä pöytäkirjassa edellytetään oikeussuojakeinojen turvaamista uhreille ja rangaistuksista säätämistä ihmiskauppaan liittyvän pakkotyön käyttöön syyllistyneille henkilöille. Euroopan unionin neuvosto on valtuuttanut marraskuussa 2015 jäsenvaltiot ratifioimaan tämän unionin edun mukaisen pöytäkirjan.

Itse asiassa tässä ILO:n vuoden 1930 sopimuksen 2 artiklan 1 kohdan mukaan pakollinen työ on määritelty työksi tai palvelukseksi, joka jonkin rangaistuksen uhalla vaaditaan joltakin henkilöltä ja johon mainittu henkilö ei ole vapaaehtoisesti tarjoutunut. Elikkä sopimuksessa on tarkka määrittely.

ILO arvioi, että näitä pakkotyön uhreja on tällä hetkellä koko maailmassa lähes 21 miljoonaa. Uhreista 4,5 miljoonaa katsotaan olevan henkilön seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvässä pakkotyössä, ja arvio on, että maahanmuuttajat, alkuperäiskansojen jäsenet ovat erityisen alttiita joutumaan hyväksikäytön ja pakkotyön uhriksi. Ikävä arvio on myös se, että pakkotyön käytön arvioidaan lisääntyvän ja yleistyvän globalisaation, lisääntyneen muuttoliikkeen, epävirallisen talouden ja maailmanlaajuisten rikollisverkostojen seurauksena. Ja itse asiassa tuossa kyselytunnillakin puhuimme niistä asioista, joissa ihmisiä pakotetaan asioihin, joita he eivät halua tehdä.

Suomessa pakkotyön uhrien ja ihmiskaupan uhrien määrää on vaikea arvioida, koska tapaukset eivät useinkaan tule viranomaisten tietoon ja rajanveto ihmiskaupan ja ihmiskauppaan rinnastettavien työntekijöiden hyväksikäyttöön liittyvien rikosten välillä saattaa olla vaikeaa. Poliisille ja Rajavartiostolle on viime vuosina ilmoitettu vuosittain muutamia kymmeniä ihmiskaupparikoksia.

Tämä pöytäkirja edellyttää, että jäsenvaltiot ja kansallisvaltiot rakentavat politiikka- ja toimintasuunnitelman, joka ehkäisee pakkotyötä tehokkaasti ja pysyvästi ja pyrkii sen poistamiseen. Lisäksi edellytetään suojelun antamiseksi uhreille asianmukaisten, tehokkaiden oikeussuojakeinojen, kuten korvausten, käyttöönottamista, pakkotyön teettämiseen syyllistyneiden rankaisemista ja niin edelleen.

Hallitus on katsonut, että tämän pöytäkirjan ratifiointi ei edellytä Suomelta lainsäädännöllisiä muutoksia, koska Suomessa ihmiskauppaa sekä pakkotyöhön liittyvää ihmiskauppaa säädellään nyt jo kattavasti ja olemassa olevat käytännöt etenkin ihmiskaupan uhrien suojelemiseksi ovat riittävät täyttämään myös tämän pakollista työtä koskevaan sopimukseen liittyvän pöytäkirjan vaatimukset.

Mutta kun valiokunta kuunteli asiantuntijoita, se päätyi siihen, että pakkotyön ja siihen liittyvän ihmiskaupan ehkäisemiseen pyritään kansainvälisen säätelyn avulla ja että on hyvä, että Suomi tämän sopimuksen ratifioi, ja sitä pidettiin hyvinkin tarkoituksenmukaisena. Mutta siitä, kuinka hyvin meidän lainsäädäntömme täyttää nämä edellytykset jo nyt, oli hiukan epäselvyyttä valiokunnan kuulemisessa.

Suomessa pakkotyön kriminalisointi on kytketty ihmiskaupan ja törkeän ihmiskaupan kriminalisointeihin. Rikoslain 25 luvun 3 §:n 1 momentissa vaihtoehtoisista ihmiskaupan tarkoituksista mainitaan sen kohteena olevan ihmisen saattaminen pakkotyöhön mutta pakkotyötä ei kuitenkaan määritellä erikseen, ja rikoslain 47 luvussa kriminalisoitu kiskonnan tapainen työsyryntä ja törkeä kiskonta ovat myös lähellä ihmiskaupan rikosoikeudellista tunnusmerkistöä. Kiskonnan tapaisella työsyrynnällä tarkoitetaan siis tilannetta, jossa työnantaja asettaa työntekijän huomattavan epäedulliseen asemaan käyttämällä hyväksi esimerkiksi tämän riippuvaista asemaa, tietämättömyyttä tai ymmärtämättömyyttä.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Hallitus siis lähtee siitä, että meidän järjestelmämme on jo valmis näiltä osin. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa kuitenkin esitettiin käsitys, jonka mukaan vaatimukset eivät kattaisi pakkotyötä laajassa merkityksessä. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka pakkotyö on yksi ihmiskaupan hyväksikäyttömuodoista, pakkotyötä voi ilmetä myös ilman ihmiskauppaa, ja mikäli sitä ilmenee ilman ihmiskauppaa, niin meidän auttamisjärjestelmämme eivät tule pakkotyön suhteen näiden ihmisten apuun samalla tavalla kuin niiden ihmisten apuun, jotka siis luetaan ihmiskaupan uhreiksi.

Rajanveto pakkotyön ja kiskonnan tapaisen työsyryjännän välillä on hyvin hankalaa. Valiokunta katsoi, että näiden käsitteiden epäselvän rajanvedon ja osittaisen päällekkäisyyden vuoksi ihmiskauppa ja ihmiskaupan tai pakkotyön uhri saattavat jäädä tunnistamatta. Osa rikoslaissa tarkoitetuista pakkotyötapauksista tulee käsitellyksi kiskonnan tapaisena työsyryjännä esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa rikosprosessitoimijat eivät jostakin syystä ole kyenneet saamaan riittävästi näyttöä juuri ihmiskaupparikoksesta tai joissa ihmiskauppaa koskevan rikoslain tunnusmerkistöjä ei ole osattu soveltaa. Samoin tunnistuksessa ovat haasteellisia rajatapaukset, joissa hyväksikäyttö on sinällään ollut vakavaa.

En käy nyt näitä kaikkia yksityiskohtia läpi, mutta jos tämän yrittää tiivistää, niin kyse on siitä, että aina ei tunnisteta pakkotyötä silloin, kun se ei ole ihmiskauppaa, ja meidän järjestelmämme on rakennettu siten, että se turvaa ihmiskaupan uhrit pakkotyössä mutta ei välttämättä muita.

Sen vuoksi valiokunta on yksimielisesti sitä mieltä, että tämä sopimus pitää hyväksyä ja ratifioida. Ja valiokunnan enemmistö asetti ponnen, jossa sanotaan: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa, esiintyykö sellaista ihmiskaupan kaltaista pakkotyötä tai vakavaa työperäistä hyväksikäyttöä, joiden uhrit eivät saa suojaa, koska rikokset eivät täytä ihmiskaupparikoksen tunnusmerkistöä rikosoikeudellisessa mielessä, ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin."

Tähän esitykseen on jätetty kuitenkin vastalause, joka edellyttää, että nämä auttamisjärjestelmät selvitetään ja tehdään sellaisiksi, että ne täyttävät myös ne pakkotyön muodot, jotka siis eivät ole ihmiskauppaa.

17.08 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! On erinomainen asia, että Suomi haluaa allekirjoittaa ILO:n pakollista työtä koskevan sopimuksen pöytäkirjan yksimielisesti. Erimielisyys koskee lähinnä sitä, täyttääkö nykyinen lainsäädäntömme jo ne ehdot, joita tämän pöytäkirjan ratifiointi meille asettaa.

Hallituksen esityksen mukaan ihmiskauppalainsäädäntö ja siihen liittyvä ihmiskaupan uhrien suojelujärjestelmä riittävät täyttämään nämä ehdot. Ne asiantuntijat, joita valiokunta kuuli tämän asian valmistelun yhteydessä kansalaisjärjestöistä tutkijoihin, olivat toista mieltä. Heidän yksiääninen viestinsä oli, että Suomessa esiintyy myös sellaista pakkotyötä, jota ihmiskauppalainsäädäntö ja sen ihmiskaupan uhrien suojelujärjestelmä ei tavoita. Tällaisia tilanteita on ainakin kaksi:

Ensinnäkin tilanne, jossa pakkotyö ei täytä ihmiskaupan tunnusmerkkejä. Ihmiskaupan tunnusmerkistöhan on laadittu kolmiportaisesti. Siinä on tämä itse teko, joka saattaa pakkotyön lisäksi olla seksuaalista hyväksikäyttöä tai esimerkiksi elinkauppaa, mutta sen lisäksi siinä asetetaan ehtoja myös sille, millä tavoin tämän pakkotyön on täytynyt toteutua. Jos pakkotyö ei täytä näitä muita ehtoja, niin se ei ole ihmiskauppaa, vaikka se olisikin pakkotyötä siinä mielessä kuin ILO:n määritelmä olettaa.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Toinen tilanne, jossa meidän ihmiskaupan uhrien suojelujärjestelmä ei täytä näitä kansainvälisiä velvoitteita, joita tämä sopimus meille asettaa, on tilanne, jossa rikostutkinnassa ei ole pystytty keräämään sellaista todistusaineistoa, että tapausta voitaisiin käsitellä ihmiskauppa-nimikkeen alla, jolloin sitä esimerkiksi käsitellään oikeudessa kiskonnan tapaisena työsyryntänä.

Näiden ihmiskaupan kaltaisten rikosten osalta uhrin suoja on huomattavasti, huomattavasti heikempi kuin silloin, jos pääsee prosessiin ihmiskaupan uhrina. Meillä on tilanteita, joissa lähestulkoon kaikki viranomaiset ovat yksimielisiä siitä, että on aika todennäköistä olettaa, että ihmiskauppaa on tapahtunut, mutta siitä huolimatta rikosnimike on jokin toinen sen takia, että ihmiskaupan tunnusmerkistön täyttävää dokumentaatiota ei pystytty keräämään. Myös näissä tapauksissa pakkotyön uhri jää siis ulos meidän auttamisjärjestelmästämmme.

Minä olen vahvasti sitä mieltä, että tämä nyt valiokunnan mietinnössä enemmistön omaksuma linja on virheellinen ja että se tullaan todennäköisesti korjaamaan jossakin vaiheessa joko meidän kotimaisen oikeusinstituution tai viime kädessä kansainvälisten ihmisoikeusinstituutioiden käsittelyn yhteydessä. Valitettavasti nämä järjestelmät ovat hirvittävän hitaita, ja se, että tämä nyt menee sitä kautta, että me emme tee sitä ratkaisua tässä salissa, kuulemiemme asiantuntijoiden pohjalta, tarkoittaa, että moni suojelua tarvitseva pakkotyön uhri ei sitä tällä välillä Suomessa saa. Tästä syystä minä olen mukana siinä vastalauseessa, jossa vaaditaan lisätoimia pakkotyön uhrien suojelemiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Mäkisalo-Ropponen. (Leena Meri: Vastauspuheenvuoro!) — No, vastauspuheenvuoro, edustaja Meri.

17.13 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuossa haluaisin ihan vain kiinnittää siihen huomiota, ettei tästä tulisi sellainen käsitys, että valiokunnan enemmistö, johon minäkin kuulun, olisi täysin vailla mitään viranomaiskannanottoja tai muuta lähtenyt tukemaan tätä enemmistön kantaa. Tämä on kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriön hallitusneuvoksen näkemys, että nämä edellytykset täyttyvät, ja he ovat virkavastuulla siitä meille antaneet lausunnon ja juuri näiden asiantuntijalausujen pohjalta vastineena, ja tästä syystä valiokunta edellyttikin, että hallitus seuraa tätä tilannetta. Tämä ei ollut mitenkään niin yksiselitteisen selvää kuin ehkä jotenkin näissä puheenvuoroissa annettiin ymmärtää. Haluan vain todeta, että missään tapauksessa valiokunnan jäsenet eivät halua tahallaan jättää asioita huomioimatta, vaan asia ei ole niin selkeä kuin esimerkiksi edustaja Kontula tässä esitti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro edustaja Kontulalle.

17.14 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka kävisikin niin, että ministeriö omatoimisesti tätä niin tarkoin seuraisi, että huomaisi tekemänsä virheratkaisun, niin siinäkin tilanteessa vuosien ajan pakkotyön uhrit jäävät Suomessa suojelua vaille. Se on samalla lailla prosessia hidastava ratkaisu kuin on sekin, että me odotamme ihmisoikeustuomioistuinten ratkaisua.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja puhujalistaan mennään kohta. Sitä ennen on edustaja Meri, vastauspuheenvuoro.

17.14 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueethan halusivat, että tämä ratifioidaan mahdollisimman pian ja laitetaan tämä varauma, että jos vielä jotain ristiriitaisuutta on, koska se ei ollut absoluuttisen selvää. Jos se olisi ollut absoluuttisen selvää, totta kai sitä olisi voitu edellyttää, mutta kun se ei ollut. Tämän vastalauseeseen kannattajat edellyttivät, että ennen kuin me voimme ratifioida, täytyy tehdä lakimuutoksia. Siis tämä sopimus ei olisi tullut ratifioitavaksi lainkaan. Se on nyt hyvä muistaa, että se tarkoittaisi sitä, että tässä valmisteltaisiin jotain ehkä epäselvää lakia, ja mitäs sitten, jos toteamus olisi taas sama, että ei siellä ole mitään säädettävää, ja tämä sopimuksen ratifiointi olisi taas viivästynyt?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Valiokunnan puheenjohtaja Filatov, vastauspuheenvuoro.

17.15 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta todellakin kuuli asiantuntijoita tämän asian tiimoilta ja pyysi vastineen ministeriöltä. Tuossa ministeriön vastineessa katsottiin, että meidän auttamisjärjestelmät ovat kunnossa ja että tätä epäselvyyttä ei ole näissä tulkinnoissa. Mutta itse asiassa valiokunnassa olleista asiantuntijoista valtaosa Rikosseuraamusvirastoa ja muita myöden oli sitä mieltä, että meillä on tulkin- taongelmia. Sen vuoksi uskon, että kaikki ovat sitä mieltä, että tämä pitää ratifioida, ja ehkä ero valiokunnan enemmistön ja opposition jättämän lausuman välillä on se, että enemmistö katsoi, että tämä täyttää nyt jo nämä edellytykset mutta että pitää seurata, tuleeko ongelmia, ja sitten taas vastalauseen jättäjät ajattelivat, että tämä ei täytä niitä edellytyksiä ja että ne asiat pitää korjata ensin ennen kuin voidaan ratifioida.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen vastauspuheenvuoro tähän keskusteluun, edustaja Kontula.

17.16 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tästä ratifiointijärjestyksestä. Perinteisestihän ainakin viimeisten vuosikymmenten aikana Suomessa on toimittu niin, että ensin on laitettu asiat kuntoon ja sen jälkeen ratifioitu sopimuksia. Tämä ei ole ainoa mahdollinen käytäntö. Esimerkiksi Etelä-Euroopassa on hyvin yleistä, että ensin ratifioidaan ja sitten ehkä katsotaan jotakin myöhemmin, mitä tarvitsee muuttaa, mutta Suomessa on perinteisesti paheksuttu sitä tapaa ja koettu, että se on väärä tapa edetä. Jos tässä suhteessa nyt tehdään joku periaatteellinen muutos meidän prosessuaaliseen linjaan, niin se on sitten aika historiallinen muutos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

17.17 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan sosialidemokraattinen valiokuntaryhmä kannattaa siis sopimuksen ratifiointia mutta katsoo, että ennen ratifiointia ihmiskaupan kaltaisten työperäisten hyväksikäyttökosten uhrien artiklan 3 edellyttämän suojelun saaminen tulee varmistaa.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Olen samaa mieltä edustaja Kontulan kanssa, että on hiukan kyseenalaista ratifioida sopimus, jos oma lainsäädäntö ei ole sitä ennen varmuudella kunnossa. Valiokunnan lausumaehdotus ei takaa asian toteutumista, sillä pelkkä seuranta tässä ei enää riitä. Kuten täällä on tullut esille, valiokunnassa kuultavina olleiden asiantuntijoiden mukaan on kyllä selvä asia, että kaikki uhrit eivät saa suojelua, sillä käsitteiden tulkintaongelmat ja auttamisjärjestelmän kytkeminen ihmiskauppaan saattavat johtaa pöytäkirjassa edellytettyä heikompaan uhrien suojeluun, ja tästä tuli esimerkkejä myöskin asiantuntijalausunnoissa. Pakkotyön, kiskonnan tapaisen työsyrynnän ja ILO:n määritelmän mukaisen pakkotyön käsitteet menevät siis osittain päällekkäin, ja käytännön rajanveto on tosi hankalaa, kuten edustajat Filatov ja Kontula tässä puheenvuoroissaan kertoivatkin.

Me vastalauseen allekirjoittajat olemme sitä mieltä, että ennen pöytäkirjan hyväksymisen loppuunsaattamista nykyinen ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä tulee laajentaa koskemaan myös ihmiskauppaan rinnastettavien hyväksikäyttörikosten uhreja. Siksi vastalauseemme lausumaehdotuksessa ehdotetaan, että ennen ratifioimista on varmistettava, että pöytäkirjan 3 artiklan edellytykset täyttyvät kansallisessa lainsäädännössä.

17.19 Leena Meri ps: Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan tuossa vastauspuheenvuorossa toinkin ne oleelliset asiat esille. Elikkä tämä asia ei ollut mitenkään itsestään selvä, ja tästä syystä valiokunnan enemmistö päätyi sille kannalle, että sopimus voidaan ratifioida, ja luotimme tähän TEMin lausuntoon tämän asian suhteen.

Mitä tulee tähän edustaja Kontulan toteamukseen, että olemmeko me muuttamassa jotain periaatetta ratifioinnissa: En huomannut puheenvuorossani mitään sellaista. En ole ehdottanut mitään muutoksia. En tiedä, osoittiko hän sen minulle vai kenelle. Hän puhui siitä, että mikäli tämä ratifioidaan nyt, täällä jää vuosiksi joitakin oikeussuojakeinojen puutteita — mitä minä en tunnista enkä ole täysin vakuuttunut, että näin on, vaan se on edustaja Kontulan näkemys. Totesin vain, että menisi siihenkin aikaa, jos tätä lähdetäisiin tutkimaan ennen ratifiointia vähemmistön toivomalla tavalla. Menisihän siihenkin aikaa, ja sopimus ei olisi voimassa, ja sitä tarkoitin tällä asialla, en suinkaan sitä, että rupeamme sen jälkeen muuttamaan lakia, kun minä en ole ollenkaan vakuuttunut siitä, että se asia on juuri niin kuin vähemmistön kanta on.

17.20 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tämä ILO:n sopimus tulee ratifioiduksi ja nämä oikeussuojakeinot kirjatuiksi ajan tasalle kansainväliseen sopimukseen. Ainoa keino ihmiskaupan ja siihen liittyvien erittäin törkeiden rikosten torjuntaan on kansainvälinen yhteistyö. Yksittäinen maahan näille asioille ei kovin paljon mahda, mutta kansainvälisen yhteistyön kautta, kansainvälisillä sopimuksilla ja ennen kaikkea viranomaisten välisellä kansainvälisellä yhteistyöllä voidaan saada edes jonkunasteisia tuloksia aikaan. Ihmiskauppa ja siihen liittyvät ongelmat, kaikki mahdolliset rikokset, mitä siinä tehdään, ovat todella törkeitä. Ihmisiä käytetään hyväksi, ja aivan kuten ulkoministeri Soini kyselytunnilla mainitsi, iljettävimmillään se voi olla ihmisten hyväksikäyttöä jopa niin, että ihmisten elimiä otetaan: ihminen surmataan ja sitten käytetään hänen elimiään hyväksi jossakin elinsiirrossa. Kaikkein törkeintä rikollisuutta, mitä ihminen voi kuvitella, on tällainen toiminta. Tämän takia kansainvälinen yhteistyö on erittäin tärkeää.

Ja yksi asia on hyvä muistaa: Kun nyt parhaillaan ollaan siviilitiedustelulainsäädäntöä uusimassa — työryhmään istuu, ja tavoitteena on saada työryhmän tulos valmiiksi tämän

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

vuoden aikana — tavoitteena on saada aikaan Suomeen semmoinen tiedustelulainsäädäntö, jolla voidaan saada tiedustelun kautta etukäteen tietoa näistä rikollisryhmistä, jotka näitä tällaisia iljettäviä rikoksia valmistelevat. Ainoa keino näihin puuttumiseen on hankkia tietoa kansainvälisten yhteyksien kautta, ja tätä varten tässä maassa pitää olla tiedustelulainsäädäntö ajan tasalla, niin että suojelupoliisi pystyy kansainvälisen yhteistyön kautta paljastamaan näitä kansainvälisten rikollisryhmien lonkeroita, jotka ulottuvat varmasti tänä päivänä Suomeen asti.

17.22 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Näissä sopimusten ratifioinneissahan Suomi on perinteisesti noudattanut linjaa, jossa ensin on laitettu lainsäädäntö kuntoon ja sitten vasta on ratifioitu kansainvälisiä sopimuksia. Jos muistamme viime eduskuntakaudelta, niin silloin esimerkiksi YK:n vammaisten sopimus ratifioitiin sillä tavalla, että se edellyttää itsemääräämisoikeuslain voimaansaattamista ensin, koska tuossa laissa oli perustuslailisia ongelmia, mutta kun tuo laki on saatu kuntoon, niin sen jälkeen voidaan allekirjoittaa tuo ratifiointisopimus. Tässä nyt tietyllä tavalla on erilainen käsitys siitä, korjataanko asiat ensin vai ratifioidaanko ensin ja sitten korjataan. Voisi sanoa, että vaikkapa Istanbulin sopimuksessakin on toimittu vähän tällaisella häilyvällä alueella, jolloin on ratifioitu sopimus, vaikka tiedetään, että me emme kaikilta osin noudata sen suosituksia. Mutta suositukset ovat tietysti vähän eri asia kuin tiukat artikkelit, jotka velvoittavat ja edellyttävät tiettyihin asioihin.

Mutta miksi puhun nyt kansanedustajana enkä valiokunnan puheenjohtajana: Se, miksi epäilimme sitä, että meidän järjestelmämme eivät täytä tätä 4 artiklan edellytystä, liittyi siihen, että muun muassa yhdenvertaisuusvaltuutettu problematisoi tätä meidän järjestelmäämme ja totesi aivan selkeästi omassa lausunnossansa, että meillä on sellaisia ihmisiä, jotka joutuvat kiskonnan tapaisen työsyrynnän kohteeksi, joka täyttää tavallaan pakkotyön elementit mutta ei ihmiskaupan elementtiä, ja silloin he joutuvat pois auttamisjärjestelmästä, koska koko auttamisjärjestelmä on rakennettu ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän ympärille. Tämä on se huolenaihe, joka tähän liittyy. On hyvä, että asiaa edes seurataan, mutta olisi hyvä myös se korjata.

17.24 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Tämä nimenomainen keskustelu liittyy tietysti pöytäkirjan mukaisesti ennen kaikkea uhrien suojeluun ja rikollisten rankaisemiseen. Mutta minusta on tärkeätä tuoda esille myös, että pakkotyö ja ihmiskauppa ovat hyvin erikoisia ihmisoikeusloukkauksia siitä, että niiden kohdalla, kuten edustaja Hoskonen esimerkiksi tässä vahvasti todisti, pyritään ensisijaisesti reagoimaan vasta, kun ihmiskaupparikos on jo tapahtunut, ja pyritään siinä jo tapahtuneen toiminnan toimijoille tekemään jotain. Yleisesti ottaen ihmiskauppakeskustelussa huomion pitäisi kiinnittyä ensisijaisesti ihmisoikeusrikkomusten ehkäisemiseen, sellaisten tilanteiden ehkäisemiseen, jotka voivat johtaa jonkun henkilön ihmisoikeuksien loukkaamiseen.

Mitä tämä sitten tarkoittaisi pakkotyön kohdalla? Se tarkoittaisi näiden suojelujärjestelmien ja oikeusturvajärjestelmien lisäksi erityisesti siirtolaisten yleisten työehtojen ja autonomian vahvistamista suomalaisessa järjestelmässä sekä yleistä tietoisuutta ihmiskaupasta ja pakkotyöstä, jotka molemmat ovat verraten vieraita käsitteitä suomalaisille. Viime kädessä kysymys on kuitenkin sellaisista ikävän pehmeistä ja abstrakteista asioista kuin tueroista, naisten asemasta ja koulutusmahdollisuuksista. Ei ole mikään sattuma, että Mol-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

dovasta uhriudutaan ihmiskauppaan paljon useammin kuin Suomesta käsin. Se on juurikin kiinni näistä rakenteista, ja niihin vaikuttaminen on myös ihmisoikeuksien turvaamista.

17.25 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Valiokunnan jäsenenä on luotettava myös asiantuntijoihin, ja useat asiantuntijat, joita kuulimme tämän asian yhteydessä valiokunnassa, tekevät työtä näiden ihmisten parissa, ja he kertoivat, että ongelmat auttamisjärjestelmässä ovat todellisia. Auttamisjärjestelmästä joudutaan jopa poistamaan ihmisiä näiden käsitteiden epäselvyyksien ja näiden rajaveto-ongelmien vuoksi, vaikka he varmasti ovat avun tarpeessa. Ja näin siis kertovat nämä asiantuntijat, jotka työskentelevät näiden uhrien parissa ihan jatkuvasti. Siksi seuranta tässä asiassa on turhaa. Ongelma on todellinen ja totta. Tälle asialle pitäisi tehdä jotain eikä vain seurata.

17.26 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tämä periaate siitä, että ensin laitetaan oma lainsäädäntö kuntoon ja sitten vasta ratifioidaan sopimukset, on kyllä minusta sellainen, mistä Suomen olisi syytä pitää jatkossakin kiinni, ja siksi on kyllä hieman huolestuttavaa, että tässä halutaan tehdä toisin.

Edustaja Filatov nosti tässä esiin muun muassa tämän vammaissopimuksen, jossa toimittiin juuri näin, että vaikka siinä kauan kestikin, huolehdittiin siitä, että lainsäädäntö on kunnossa ennen kuin sopimus ratifioidaan. Mielestäni se on kyllä se kestävä tie.

Edustaja Filatov nosti esille myös Istanbulin sopimuksen, jonka Suomi on ratifioinut, vaikka meillä on suuri joukko suosituksia, jotka eivät ole vielä kunnossa. Itse pidän kyllä huolestuttavana tämäntyyppistä etenemistä, koska sitten voi käydä niin, että ne asiat unohtuvat ja hautautuvat. Esimerkiksi tämän Istanbulin sopimuksen kanssa meillä on erittäin suuria rahoitusvajeita, mitä tulee esimerkiksi turvakoteihin tai muuhun. Siinä mielessä tässä on se vaara, että jos ensin ratifioidaan ja sitten vasta huolehditaan käytännön toimista, ne toimet voivat pitkäksi aikaa unohtua ja jäädä tekemättä.

17.28 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä lyhyesti kommentoida sitä, oliko olemassa joku mahdollinen epäselvyysskysymys meidän valiokuntakäsittelyssä:

Kävin kaikki lausunnot läpi huolellisesti, ja lukuun ottamatta ministeriöiden lausuntoja kaikkien viesti oli yksisuuntainen: meidän ihmiskauppalainsäädäntö ei kata sitä pakko-työn määritelmää, johonka ILO:n pöytäkirjassa kiinnitytään.

Minä olen itse ihmiskaupan parissa tehnyt töitä aika pitkään. Olen kirjoittanut seksikau-pasta oman väitöskirjani ja muun muassa tehnyt IOM:lle raporttia ihmiskauppatyöstä. Väittäisin aika hyvin tuntevani tämän suomalaisen ihmiskaupan vastaisen työn kentän ja uskaltavani sanoa, että meiltä ei jäänyt yhtään keskeistä asioista tietävää tahoa kuulematta. Ne kaikki kävivät jättämässä lausuntonsa valiokunnalle ja ne kaikki olivat samaa mieltä. Sellaista tietoa tästä maasta ei löydy, jota valiokunta ei olisi kuulemisessaan kuullut, ja valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden kanta ministeriökonsensuksen ulkopuolella oli hyvin yksituumainen.

Yleiskeskustelu asiasta päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 69/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisäl-lön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 34 a luvun, pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 10/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.29 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Käsittelyssä on hallituksen esitys, jolla pyritään estämään terroristi-iskuja ja osallistuminen terroristiseen toimintaan. Tämän taustalla on Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2178 vuodelta 2014, jolla pyritään torjumaan ulkomaille terroristirikosten tekemistä varten tai niiden tekemistä edistävässä tarkoituksessa lähtevien henkilöiden muodostamaa uhkaa. Tämä on varsin ajankohtaista edelleen tälläkin hetkellä, ja voisi sanoa, että uhka on jopa vain kasvanut, ja on hyvä, että me olemme osaltamme tässä myös lainsäädäntöämme uudistamassa.

Tässä siis muutetaan rikoslain lukua niin, että matkustaminen terroristirikoksen tekemistä varten säädetään rangaistavaksi ja mainitusta rikoksesta tuomittaisiin sakkoon tai enintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen henkilö, joka matkustaa sellaiseen valtioon, jonka kansalainen hän ei ole tai jossa hän ei pysyvästi asu, tehdäkseen siellä terroristirikoksen. Tämä matkustamisrikos ei olisi tuomittava siinä tapauksessa, että tuo varsinainen terrorismirikos ehtisi tapahtua, vaan tällä ennen muuta siis halutaan ennalta ehkäistä näitä tapahtumia.

Tein aikoinaan itse lakialoitteen terroristijärjestöön kuulumisen kriminalisoimiseksi, ja tämä hallituksen esitys nyt osaltaan täyttää tuon lakialoitteeni sisällön ja tavoitteen. Meillä on jo aiemmin säädetty terrorismin rahoittaminen rangaistavaksi teoksi, mutta terroristijärjestöön kuulumisen ei suoranaisesti ole ollut laissa kiellettyä, ja nyt se tämän matkustamislainsäädännön kautta tietyllä tavalla tulee hoidetuksi — vaikka toki kun esimerkiksi valiokuntien lausuntoja lukee, niin edelleen täällä tuodaan muutamissa kohdissa esille sitä, että ei ole kovinkaan yksiselitteistä todentaa ja sitä kautta saada näitä henkilöitä tuomituiksi terroristirikoksen valmistelusta taikka tämäntyyppisestä toiminnasta, ja sen takia itse edelleen toivon, että tämä terroristijärjestöön kuulumisen kriminalisointi myös voisi tämän rinnalla edelleen edetä.

Meillä on Suomessakin tapauksia, joissa suomalaiset henkilöt ovat matkustaneet esimerkiksi Syyriaan, ja olisi helppo puuttua tämäntyyppiseen matkustamiseen, kun meillä olisi täysin yksiselitteinen lainsäädäntö, mutta toivotaan, että tällä lainsäädännöllä saamme myös vahvistettua ja estettyä tätä matkustamista, jonka taustalla on mahdollisesti terroristirikokseen valmistautuminen taikka sen tukeminen.

Minusta olisi myös varsin perusteltua kieltää tällaisten järjestöjen tunnusten jakaminen esimerkiksi sosiaalisessa mediassa — selkeästi terrorismiin syyllistyvien järjestöjen lippujen ja vastaavien tunnusten jakaminen. Se olisi hyvä signaali myös siitä, että tämäntyypp-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

pistä veljeilyä taikka tämäntyyppisten tunnusten levittämistä ei katsota hyvällä eikä se ole hyväksyttävää.

Toivon, että näissä asioissa hallitus etenee etunojassa, mutta tästä kiitos, että nyt vihdoinkin tämä matkustaminen tavoitteena terroristirikos tulee kriminalisoitua.

17.34 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Terrorismi on valitettavasti tullut lähemmäksi meitä, se on tullut Eurooppaan, ja tietysti keskustelu myös täällä on lisääntynyt ja me olemme joutuneet tätä meidän omaa lainsäädäntöämme kehittämään myöskin nyt siihen suuntaan, että pystymme ehkäisemään niitä rikoksia, joita mahdollisesti voisi tapahtua.

Tähän oikeastaan edustaja Heinosen hyvään pohdintaan ja puheeseen lisäten: Asia, johon meidän täytyy vielä kiinnittää nopeasti huomiota ja johon meidän täytyy tässä talossa saada lainsäädäntö, on tiedustelulainsäädäntö, se, että me saamme nopeammin ja paremmin tietoa niistä mahdollisista henkilöistä, jotka suunnittelevat tai ovat jollain tavalla sidoksissa tällaiseen ajatteluun liittyviin ryhmiin. Tämä lainsäädäntö vie omalta osaltaan eteenpäin tätä samaa isoa kokonaisuutta, ja tiedustelulainsäädäntö pitää saada siihen nopeasti mukaan myös.

17.36 Kari Kulmala ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä matkustaminen terroristirikoksen tekemistä varten esitetään säädettäväksi rangaistavaksi. Esityksen mukaan rangaistus voitaisiin tuomita Suomen kansalaiselle tai Suomessa pysyvästi asuvalle taikka Suomen alueelta matkustavalle henkilölle, joka matkustaa sellaiseen valtioon, jonka kansalainen hän ei ole tai jossa hän ei pysyvästi asu, tehdäkseen siellä terrorismirikoksen. Myös matkustamisrikoksen yritys olisi rangaistava. Matkustamisrikoksesta tuomittaisiin sakkoa tai enintään kahden vuoden vankeusrangaistus.

Tämä hallituksen esitys on erittäin tärkeä ja tervetullut turvallisuutemme parantumisen kannalta. On myös erittäin hyvä huomio, että samalla terrorismin rahoittamista koskevaa rikoslain säännöstä täydennetään niin, että matkustamisrikoksen rahoittaminen rangaistetaan terrorismin rahoittamisena.

Tämän hallituksen esityksen taustalla on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma, mikä on suoraan sen jäsenvaltioita velvoittava. Tarkoituksena on torjua ulkomaille terrorismirikoksen tekemistä varten lähtevien henkilöiden muodostamaa uhkaa. Valitettavasti tänäänkään ei varmuudella voida tietää, minkä verran Suomesta on ulkomaille matkustanut tätä tarkoitusta varten tai minkä verran heitä on palannut takaisin. Suojelupoliisilla on onneksemme jonkinlainen tieto asiasta, mutta täyttä varmuutta siitä ei tietenkään voi olla. Suojelupoliisi, kuten muukin poliisitoiminta, kamppailee rahoituksen ja resurssien puutteessa, johon meidän kansanedustajien tulee reagoida välittömästi jo ensi vuoden talousarvion laadinnassa. Kyse on meidän kaikkien turvallisuudesta, eikä siitä voida tinkiä perustelemalla sitä yleisillä säästötavoitteilla.

Hallituksen esityksessä myös salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säännöksiä muutettaisiin niin, että keinoja voidaan käyttää laajasti matkustamisrikoksen estämisessä, paljastamisessa ja selvittämisessä. Tiettyjen salaisten pakkokeinojen ja salaisten tiedonhankintakeinojen käytön osalta vaatimuksena olisi, että teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta. Onkin selvää, että nämä kyseiset rikokset eivät ole mitään vähäpätöisiä rikoksia vaan koskevat meidän jokaisen turvallisuutta ja turvallisuudentunnetta.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Jokin aika sitten tiedotusvälineissä oli keskustelua ulkomaalaisvalvonnasta, kun sen kohteeksi oli joutunut tummaihoisen rap-artistin läheisiä. Keskeneräisenä tapauksena se käynnisti välittömästi laajan keskustelun poliisin suorittaman henkilövalvonnan yleisistä pelisäännöistä. Mielestäni tässäkin tapauksessa mediassa, erityisesti iltapäivälehtien toimesta, sorruttiin jälleen ylilyönteihin asian uutisoinnissa. Yleensä näin käy aina, kun toisella puolella on poliisi: virkavallan toimet kyseenalaistetaan. Ensimmäisenä päivänä poliisi on suurin mahdollinen rikollinen, ja seuraavana päivänä iltapäivälehdet kirjoittavat jo sankaripoliisista. Tällaisen uutisoinnin pitäisi kuulua paremminkin satukirjoihin kuin totuutta suojelemaan ja totuudessa pysyvään uutisointiin.

Poliisin työ on kansalaisen henkilökohtaisen turvallisuuden ja Suomen sisäisen turvallisuuden kannalta äärimmäisen arvokasta. Sen suomalaiset ovat sisäistäneet, kun katsomme esimerkiksi viimeisimpiä poliiseihin kohdistuneita barometreja. Suomalainen poliisi nauttii laajaa arvostusta suomalaisten keskuudessa. Näin on myös kansainvälisesti. Monella Suomeen muualta tulleella kokemukset aikaisemman asuinmaansa poliisista eivät ole välttämättä yhtä myönteiset kuin mitä suomalaiset ajattelevat poliisistaan. Tämä ei kuitenkaan ole näkynyt tässä salissa kuin lähinnä juhlapuheissa. Todelliset päätökset poliisien resursien ja rahoituksen turvaamisesta puuttuvat. Tarvitsemme pikaisesti päätöksen noin 200 poliisin rahoitukselle, ettei näitä määräaikaista poliisivirkoja tarvitse vuodenvaihteessa lakkauttaa. Siihen tarvitaan 14,3 miljoonaa euroa. Tämän salin kokoonpano päättää, olemmeko vain juhlapuheiden pitäjiä vai turvaammeko todella kansalaistemme turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Korostan vielä lopuksi, että tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on torjua ulkomaille terrorismirikoksen tekemistä varten tai niiden tekemistä edistävissä tarkoituksessa lähtevien henkilöiden muodostamaa uhkaa. Pidän hallituksen esitystä tarkoituksenmukaisena senkin vuoksi, että se osaltaan parantaa meidän jokaisen turvallisuutta.

17.41 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Pidän tässä ajassamme erittäin tärkeänä sitä, että matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten säädetään rangaistavaksi, kuten myös terrorismin rahoittamista koskevan rangaistussäännöksen täydentämistä siten, että matkustamisrikoksen rahoittaminen rangaistaisiin terrorismin rahoittamisena. Lisäksi on tärkeää täydentää säännöksiä koskien keinojen käyttöä matkustamisrikoksen estämisessä, paljastamisessa ja selvittämisessä. Tämä voidaan tehdä täydentämällä pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja ja poliisilain salaisten tiedonhankintakeinojen säännöksiä, kuten edustaja Savola tuossa aiemmin jo viittasikin.

Arvoisa puhemies! Radikalisoitumisen estämiseen tarvitaan monenlaisia työkaluja, mutta on selvää, että rangaistukset ovat tärkeä peloteuhka. Nämä lakien muuttamiset tulevat meidän jokaisen elämään yhä lähemmäksi. Esimerkiksi meiltä Espoosta on tietävästi lähtenyt jopa kymmeniä ihmisiä vierastaistelijoina. Monasti ei ajatella sitä, että tuonne lähtee myös nuoria tyttöjä, jotka ovat nuoruuttaan ja suoraan sanottuna tyhmyyttään usko-neet niitä erilaisia tarinoita ja saaneet tietynlaista romantisoitua kuvaa siitä, mitä siellä vastassa lopulta kuitenkin on.

Haluaisin myös ottaa yhden ikävän esimerkin tuolta Saksasta, missä naispoliisia puukotti muistaakseni 15-vuotias radikalisoitunut tyttö. Siellä kun häneltä oli ihan tavallisessa poliisitehtävässä tiedusteltu henkilöpapereita, hän olikin kaivanut puukon sieltä laukustaan ja viiltänyt kaulaa. Hän on myöhemmin kertonut, että hänellä on ollut nimenomaisena tarkoi-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

tuksena vahingoittaa viranomaista. Hän oli jo kerran aikaisemmin yrittänyt lähteä Syyriaan, mutta hänen äitinsä oli sitten hakenut muistaakseni Turkin puolelta hänet takaisin.

Elikkä haluan vielä korostaa, arvoisa puhemies, sitä, että tämmöiset rangaistukset ovat meillä yhtenä keinona tehdä nuorille peloteuhka siitä, että ei kannata yrittää matkustaa ja toisaalta tällaista toimintaa ei pidä myöskään tukea rahallisestikaan mitenkään.

17.44 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä laki terrorismirikosten torjumisesta ja matkustamisen määräämisestä rangaistavaksi on niitä lakiesityksiä, kuten tuossa jo edellä sanoin, joita valitettavasti joudumme tässä nykypäivässä tekemään. Ne, mitä rangaistusta voidaan määrätä — sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta — ovat tietysti näitä lainsäädännössä olevia rangaistuskeinoja, mutta nyt pitää enemmän vielä huomiota kiinnittää siihen, kuinka me pystymme ennalta ehkäisemään, että näitä rikoksia ei koskaan tulisi tapahtumaan. Tämä vaatii tietysti Euroopan unionin sisällä aika laajaa yhteistyötä, mutta se vaatii kansainvälistä yhteistyötä laajemminkin.

Supo on julkisuudessaakin arvioinut, että meillä tämmöisiä ääriajatteluun kytkeytyneitä henkilöitä, joita hekin seuraavat, on useampi sata Suomessa tälläkin hetkellä. Tietysti supolle ja Suomen poliisille pitää antaa kaikki se kunnioitus siitä työstä, mitä he tällä hetkellä tekevät ja pystyvät seuraamaan, mutta heilläkin on tietysti rajalliset resurssit mutta myös rajalliset keinot, jos meidän lainsäädäntömme ei ole sillä tasolla, joka tätä tukee. Sen vuoksi tämä tiedustelulainsäädäntö meillä pitää saada kyllä äärettömän nopeasti kuntoon tässä maassa.

Tuossa kyselytunnilla tuli ilmi, että meille on tullut noin 36 000 turvapaikanhakijaa viime vuonna — sisäasiainministeri Risikko sen tuossa sanoi. Voi olla, että tässä joukossa on tämäntyyppisiä henkilöitä, keitä varten tämä esitys mahdollisesti on tehty, mutta sitten meillä on myös niitä, jotka ovat aiemmin Suomessa olleet ja jotka ovat lähteneet kolmansiin maihin ja tulleet sitten takaisin Suomeen. Eli näiden henkilöiden seuraamiseen tietysti tätäkin lainsäädäntöä tarvitaan.

17.46 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Savolan puheenvuoroon jos jatkaa, niin on tietysti hyvä muistaa, että tämä lainsäädäntö koskee myös meitä suomalaisia — käytetäänkö sanaa "kantasuomalaisia" — ja meillä on myös valitettavasti sellaisia, jotka ovat lähteneet täältä esimerkiksi Syyriaan Daeshin joukkoihin. On hyvä, että tämä lainsäädäntö nyt saadaan kuntoon niin, että voimme puuttua kaikkiin tällaisiin henkilöihin, ovat he sitten taustaltaan mistä tahansa tänne tulleet ja lähtevät he täältä minne tahansa tällainen rikos mielessään.

Tiedustelulainsäädännön uudistusta ollaan valmistelemassa. Me olemme tässä itse asiassa hieman outo lintu, viimeinen maa. Ruotsissa lainsäädäntö on ollut jo pitkään kunnossa, ja Ruotsi on pystynyt ajanmukaisella tiedustelulainsäädännöllä estämään esimerkiksi terroristi-iskuja. Näin on julkisuuteenkin kerrottu. Meillä paraikaa valmistellaan tiedustelulainsäädäntöä parlamentaarisen työryhmän toimesta, ja tästä on jonkin verran nyt jo julkisuudessaakin ollut keskustelua, ja olen ymmärtänyt, että tämä valmistelutyö saataisiin tämän vuoden aikana kuntoon. Mutta kun täällä salissa on myös tämän parlamentaarisen työryhmän varapuheenjohtaja, edustaja Salolainen, niin kysyisin edustaja Salolaiselta: Onko aikataulu pitämässä? Saadaanko tämä parlamentaarinen työ tämän vuoden puolella valmiiksi? Ja minkälaisena te näette tämän lainsäädännön voimaantulon? Kun siinä on

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

mahdollisesti myös perustuslaillisia kysymyksiä, niin minkälaisella aikataululla tämä voidaan saada arkeen?

17.48 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaankin tällainen parlamentaarinen työryhmä on valmistelemassa tiedustelulainsäädäntöä. Tarkoituksena on, että tulisi kaksi lakia: sotilastiedustelulaki ja siviilitiedustelulaki. Ja niin kuin tässä edellä todettiin, Suomi on takapajula näissä asioissa. Me olemme oikeastaan viimeinen maa Euroopassa, jolla ei ole tämänkaltaista modernia lainsäädäntöä. Tämä merkitsee sitä, että tämä on hyvin kiireellinen, mutta tämän vuoden loppuun mennessä on tarkoitus saada nämä esitykset valmiiksi. Siellä on tosiaan perustuslakikysymyksiä ja niin poispäin, mutta itse tämä työn raportointi ei ole vielä siinä pisteessä, että siitä on mitään mieltä kertoa enempää, koska siellä ei ole lopullisia päätöksiä tehty. Niinpä täytyy vain todeta tässä yhteydessä, että ensi vuoden aikana käsiteltäisiin eduskunnassa ja sitten seuraavana vuonna astuisi voimaan, jos kaikki menee suunnitelmien mukaan.

17.49 Mikko Savola kesk: Herra puhemies! Tästä tiedustelulaista vielä: Tietysti tuon sotilastiedustelulain puitteissa enemmänkin tätä asiaa on tullut seurattua. Tämä jo viime vaalikaudella puolustusvaliokuntaan tuli, näitä tulevaisuudessa tarvittavia lakihankkeita, ja tästä keskusteltiin jo silloin, ja nyt on hyvä, että se etenee. Vauhtia siihen pitää saada. Parlamentaarinen seurantaryhmä tekee hyvää työtänsä, ja toivottavasti ensi vuonna nyt sitten tästä lakia ulos saataisiin, jotta tähän päästään vaikuttamaan.

Mutta kommentoisin tuohon edustaja Heinosen puheenvuoroon vielä sen, että on todellakin totta, että tällä nyt käsitellyssä olevalla lainsäädännöllä tietysti vaikutetaan niin kansasuomalaisiin, maahanmuuttajiin, moniin muihin henkilöihin. Nyt kun katsotaan niitä rikoksia, mitä Euroopassa on tapahtunut, nyt esimerkiksi Belgiassa, mitä tapahtui Ranskassa, niin siellä oli joukossa niin kantaranskalaisia, periaatteessa Ranskassa syntyneitä, jotka kytkeytyivät ääriajatteluun sitten myöhemmässä vaiheessa siellä asuessaan, kuin myös niitä, jotka olivat käyneet Syyriassa Isiksen riveissä ja sieltä palanneet ja niin edelleen. Eli tässä on monentyyppistä henkilöä nyt Euroopassakin, ja tavallaan tämän uhan ehkäisemiseksi tätä lainsäädäntöä pitää monella portaalla kehittää. Suomessa takapajulaksi ei voi jäädä, kuten tässä on mainittu. Meidän täytyy olla rohkeita, viedä näitä eteenpäin ja pysyä tavaltaan siinä rytmissä, ajan hermossa, mikä nyt Euroopassa laajemminkin on.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 93/2016 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Lakialoite laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun 17 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 51/2016 vp Jari Myllykoski vas ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan. Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 6. —12. asiasta.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Keskustelu

17.51 **Jari Myllykoski vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustelussa on lakialoite kuluttajansuojalain 7 luvun 17 a §:n muuttamisesta eli näin tuttavallisesti sanottuna pikavippien korkokaton vuodon tukkiminen. Kun eduskunnassa vahvistettiin lainsäädäntö hallituksen esityksestä — ja kansanedustajista erityisesti Lenita Toivakka oli aktiivinen — silloin säädettiin pikavipeille 50 prosentin korkokatto. Sen tarkoituksena oli hillitä pikavippiyritysten röyhkeässä hyötymistarkoituksessa perimiä ylisuuria korkoja, jotka lähes poikkeuksetta olivat sadasta neljään viiteen sataan prosenttiin. Mutta ei piankaan kun kekseliäät yrittäjät tulivat kuluttajien rahapussille siinä muodossa, että tätä 2 000 euron rajaa ruvettiin kiertämään niin, että säädetty laki ei ulottunutkaan enää siihen. Eli pikavippiyritykset antoivat lainanottajalle 2 000 euron limiitin, ja siitä huolimatta että henkilö käytti tästä 2 000:sta vaikkapa 300 euron osuuden, kun tämä limiitti oli myönnetty 2 000 euroon, tapahtui niin, että tämä lainsäädännöllä voimaan saatettu korkokatto ei enää toiminutkaan.

Niin sanotut pikaluotot tai pikavipit eli esimerkiksi internetissä ja tekstiviestillä haettavat vakuudettomat kulutusluotot aiheuttavat maksuhäiriömerkintöjä ja talousvaikeuksia yhä kasvavalle joukolle suomalaisia. Kesäkuun lopussa 2016 maksuhäiriöitä oli 372 800, eli 8,4 prosentilla suomalaisesta aikuisväestöstä. Hirvittävä määrä. Maksuhäiriömerkintä vaikeuttaa olennaisesti ihmisen arkielämää ja saattaa estää esimerkiksi vuokra-asunnon saamisen. Maksuhäiriömerkinnät muodostavat merkittävän sosiaalisen ongelman, johon on haettava ratkaisuja paitsi kehittämällä sosiaalista luototusta myös rajoittamalla pikalainojen kustannuksia.

On huomionarvoista, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto on reagoinut tähän erittäin voimallisesti, ja siellä ollaankin valmiita vielä pidemmälle meneviin toimenpiteisiin kuin nyt näiden jokaisesta eduskuntaryhmästä ensimmäisenä allekirjoittaneena toimivien kansanedustajien aloitteiden mukaiseen ulottamiseen niin, että tämä luottolimiitti ei voi luoda 50 prosentin korkokaton ylittämistä. Kuitenkin tämän 136 kansanedustajan ja, heidän kauttaan jos lasketaan, 866 230 suomalaisen välillisesti kansanedustajien kautta allekirjoittaman lakialoitteen henki tulee selväksi: Suomessa ei haluta hyötymistarkoituksessa olevaa häikäilemätöntä rikastumista suoda. Lakialoite on siis yli puoluerajojen erittäin merkittävä, ja toivotaan, että tälle lakialoitteelle löytyy se säällinen kohtelu, että tästä tämä laki käsitellään, vaikkapa nyt yhtä hyvällä pieteetillä kuin kansalaisaloite, johon riittää 50 000 nimeä.

Arvoisa herra puhemies! Toivotaan, että eduskunnassa todellakin on tahtotila, jotta voimme tämän röyhkeän ja hyötymistarkoituksessa olevan lainkiertämisen lopettaa.

17.56 **Kimmo Kivelä ps:** Puhemies! Viime vaalikaudella eduskunta halusi reagoida pikavippibisneksen ympärillä olevaan lainsäädäntöön haluten tarkistaa sitä, sillä todellakin pikavippibisneksen ympärillä käytiin ja käydään härskiä bisnestä. Pahimpia valuvikoja saatiin korjattua, mutta liukkaat bisnesmiehet ovat kuitenkin varsin kekseliäitä ja ovat hoksanneet porsaanreiät. Tällä yhteisaloitteella, aloiteryypäällä, haluamme korjata tämän valuvian, ja tämä aloiteryypäs, jossa on todellakin 136 kansanedustajaa takana, on hieno osoitus yhteistyöstä, jota tässä talossa soisi tapahtuvan enemmän.

Edustaja Myllykoski puhui 866 000 äänestäjästä. Se on todellakin luku, joka on allekirjoittaneitten takana, mutta on ajateltava, että yksi kansanedustajan paikka on noin 10 000

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

ääntä. Että voidaan puhua 1,5 miljoonasta kansalaisesta, joiden edustavuus edustajien kautta on tämän aloitteen takana. Olen myös sitä mieltä, samaa mieltä kuin edustaja Myllykoski, että tämä aloite ansaitsee arvoisensa kohtelun, käsittelyn tässä talossa juuri verratena... — Jatkan täältä puhujapöytästä. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Oikein hyvä ratkaisu.

Puhemies! Niin, todellakin ansaitsee asianmukaisen kohtelun. En minäkään halua yhtään vähätellä kansalaisaloiteinstituutiota, se on hieno asia ja osoitus kansalaisyhteiskunnan kansalaisdemokratian laaja-alaisuudesta, mutta todellakin 1,5 miljoonaa on enemmän kuin 50 000. Näin ollen tämä aloite ansaitsee asianmukaisen kohtelun. Tällä todellakin pyritään tukkimaan porsaanreikiä.

Herra puhemies! Legendaarisesta Veikko Vennamosta kulki joskus muinoin kasku, että "Veikko Vennamo uhkaa viedä meiltä joulukinkut, kun hän poliittisessa puheessaan on luvannut tukkia kaikki porsaanreiät", kun hän sanoi "rosvot kiinni". Valitettavan monessa kodissa ollaan kyllä siinä tilanteessa tulevanakin jouluna, että jotta joulupöytään saataisiin jotakin herkkuja, niin kodeissa, joissa ollaan taloudellisesti tiukoilla jostakin syystä, joudutaankin turvautumaan pikavippeihin ja kiskurikorkoihin.

Tällä aloitteella haluamme osaltamme olla edesauttamassa sitä, että tällaisesta päästäisiin eroon ja joulupöydän kinkut ja muut herkut saataisiin aivan säällisesti, rehellisellä tavalla tullee rahalla, joka on sitten omalla työllä tai sitten tilapäisesti muualta lainattua mutta kuitenkin rehelliseltä pohjalta hommattua rahaa.

18.01 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa herra puhemies! Näillä lakialoitteilla on yhteensä yli 130 allekirjoittajaa, ja hyvä niin. Tilastotiedot niin maksuhäiriömerkintöjen kuin ulosotonkin asiakkaista ovat karua luettavaa. Syyskuun lopussa Suomen Asiakastieto Oy:n maksuhäiriörekisterissä oli jo 374 200 henkilöä. Ulosotossa puolestaan asiakkaana on ollut joka kymmenes suomalainen. Yksi tekijä rumien lukujen takana ovat nämä limiittiluottot, joissa on hyödynnetty viime vaalikaudella pikavippilainsäädäntöön jääneitä porsaanreikiä. Monelle kuluttajalle näiden limiittiluottojen poskettomat korot ovat tulleet yllätyksenä. Viranomaisille toisenlainen yllätys on ollut se, että näitä luottoja on myönnetty myös tahoille, joilla on ollut jo voimassa maksuhäiriömerkintöjä. On siis aika ja velvollisuus laittaa tämä toiminta nyt kuriin, ja siinä nämä lakialoitteet toimivat toivottavasti hallituksen kirittäjinä.

Olen kuitenkin sitä mieltä, että isommassa perspektiivissä tämä ei riitä. Jotta suomalaisen ylivelkaantuminen saataisiin kuriin, tarvittaisiin isompi ohjelma, jossa puututtaisiin ylivelkaantumisen juurisyihin. Maksuhäiriöiden asiantuntijoiden mukaan kahdella kokonaisuudella päästäisiin jo pitkälle, eli koulutuksella ja positiivisen luottotiedon hyödyntämisellä. En usko, että kovinkaan moni ylivelkaantuneista on alun perin halunnut velkavankuteen tahallaan vaan matka pohjalle on alkanut usein salakavalasti. Se käy myös ilmi siitä, jos katsotaan ylivelkaantumisen tulosidonnaisuutta. Vaikeasti maksuhäiriöisiä löytyy kaikista tuloryhmistä, kymppitonni palkkaa saavista tulonsiirroilla eläviin saakka. Syy on meidän nykyaikaisessa tavassa kuluttaa. Ihmiset voivat ottaa mobiilisti kulutusluottoja, maksaa osamaksuilla vaikkapa kännykkää, autoa, huonekaluja ynnä muuta sekä olla sidottuja moniin kuukausikohtaisiin sopimuksiin laajakaistasta ja niin edelleen. Me teemme tämän kaiken, mutta kuinka moni esimerkiksi meistä voi sanoa heti, kuinka paljon yli tai ali

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

kuukausitulojemme me kokonaisuutena kulutamme? Siksi me tarvitsemme koulutusta oman taloudenpidon ymmärtämiseksi. Luonnollisin paikka tälle on koulu, mutta myös aikuisille näitä palveluita pitäisi olla tarjolla.

Toinen konkreettisempi väline velkaantumisen kriisiytymisen estämiseksi on positiivisen luottotiedon hyödyntäminen. Olen tässä talossa jo viisi vuotta paasannut siitä, kuinka muissa maissa positiivinen luottotieto on osoittanut hyödyllisyytensä. Esimerkiksi Ruotsissa, jossa positiivista luottotietoa on hyödynnetty jo yli 20 vuotta, ylivelkaantumisvaarassa olevat tunnistetaan varmemmin ja varhaisemmassa vaiheessa kuin Suomessa, mikä helpottaa esimerkiksi viranomaisten toimintaa. Samalla velkamäärät pysyvät meitä pienempinä, minkä johdosta näiden ihmisten asioiden kuntoon laittaminen on meitä huomattavasti helpompaa. Asiantuntijoiden mukaan positiivisen luottotiedon hyödyntäminen olisi meidänkin kohtuullisen helppoa. Eri asia on, löytyykö sen taakse poliittista tahtoa. Ylivelkaantuneiden puolesta se olisi toivottavaa.

18.04 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies! Värderade talman! Kuten nyt käsiteltävästä hyvästä aloitteesta — kiitos aktiivisuudesta, edustaja Myllykoski ja muut — käy ilmi, oli tämän vuoden kesäkuun lopussa maksuhäiriöitä jo lähes 400 000 henkilöllä eli yli 8 prosentilla Suomen aikuisväestöstä. Maksuhäiriömerkintä vaikeuttaa tietenkin olennaisesti ihmisen arkielämää ja saattaa estää esimerkiksi vuokra-asunnon saamisen puhumattakaan asuntolainasta.

Suomessa on puhuttu paljon, aivan aiheesta, erityisesti mikro- ja pienyritysjäyden tukemisesta ja luottamuksen kasvattamisesta suomalaisen toimintaympäristöön. Pyrkimyksenä on näin tietenkin lisätä yritysten mahdollisuuksia ottaa riskejä, investoida, työllistää sekä viedä tavaroita ja palveluita ulkomaille. Tavoitteet ovat Suomen kannalta äärimmäisen tärkeitä. Näitä yrittäjyyttä edistäviä ajatuksia tulisi edistää myös vähentämällä epäonnistumisesta aiheutuvaa leimautumista ja rohkaisemalla myös esimerkiksi konkurssin tehneitä yrittäjiä aloittamaan uudelleen.

Nykyisellään niin konkurssin aiheuttamat kuin muutkin maksuhäiriömerkinnät säilyvät rekistereissämme pitkään, eivätkä ne kannusta uuteen yrittäjyyteen. Yhä edelleen on nähtävissä seurauksia 1990-luvun alun lamasta, jonka myötä velkavankeuteen jääneiden, maksuhäiriömerkinnöin varustettujen, monesti erittäin innovatiivisten ja yrittäjähenkisten tahojen halukkuutta uuteen yrittäjyyteen värittää pelko. Olisikin tärkeää, että voisimme muuttaa maamme ilmapiiriä siihen suuntaan, että taloudellisista vaikeuksista voisi oppia sen sijaan, että ne jättävät kohtuuttoman pitkän, vuosikausia säilyvän negatiivisen merkinnän kansallisiin rekistereihimme. Mielestäni on kohtuutonta, että nuoren ihmisen maksamattomasta puhelinlaskusta tai pikavipistä johtuva merkintä jää vuosiksi rekistereihin roikkumaan, vaikka velka myöhemmin olisikin korkoineen maksettu. Itse olin opiskeluaikani töissä erään pankin lakiosastolla, ja oli todella surullista nähdä, kuinka pienestä vahingosta yhteiskunnalle kallis ja yksilölle kohtalokas kierre usein alkoi.

Eli pikaluottojen korkokattosäännöksen muuttaminen on hyvä asia, ja myös laajemmin olen sitä mieltä, että merkinnät eri veloista tulisi poistaa heti, kun velka on maksettu.

Det är totalt oskäligt att människor blir hängande kvar i register för betalningsstörningar trots att själva skulden är betald. Jag understöder alltså varmt att det här kryphålet täpps till och att det blir ett tak på räntan på det sätt som här föreslås.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

18.07 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä ryhmien yhteinen lakialoite kulluttajansuojalain muuttamiseksi on kyllä erittäin tervetullut. Pikavipit ovat olleet jo pitkään ongelma, ja ne saattavat ihmisiä todella ongelmallisiin tilanteisiin. On hyvä, että nyt lainsäädäntöön jääneet porsaanreiät halutaan tällä tukkia.

Me tiedämme, että jo joka 12. aikuisikäinen, siis joka 12. aikuisikäinen, on saanut maksuhäiriömerkinnän näiden pikavippien vuoksi, ja erityisesti tämä on suuri ongelma nuorille. Nuoret ovat juuri se ryhmä, joka pikavippejä ahkerasti ottaa ja joutuu ehkä sitten vähän salakavalasti siihen kierteeseen, mikä aiheuttaa näitä maksuhäiriömerkintöjä, jotka tulevat sitten myöhemmin vastaan monessa kohtaa. Esimerkiksi vuokrasopimusta tehtäessä tai ottaessa liikennevakuutusta tai hankkiessa pankkien verkkotunnuksia voi tulla esteeksi se, että on näitä maksuhäiriömerkintöjä, eikä näitä tavallaan normaalielämään kuuluvia asioita voi sen takia hoitaa. Myös eläkeläiset ovat kasvava ryhmä, joka kärsii näistä pikavipeistä ja joutuu aika pahoihin kierteisiin siitä, ainakin jos otetaan lainan maksamista varten uutta lainaa. Tämä on semmoinen toinen kasvava ryhmä, ja on erittäin tärkeää, että tähän asiaan puututaan.

Itse nämä pikavippifirmathan mainostavat: 24/7 kolmessa minuutissa rahat tilille, kuka tahansa täysi-ikäinen voi luottoa hakea tekstiviestillä tai netissä milloin tahansa. Itse näkisin, että tähän pikavippifirmojen mainostamiseenkin kyllä tulisi puuttua. Joissain kaupungeissahan tätä on yritetty tehdä, ja esimerkiksi tällaisten ulkomainosten suhteen on tehty periaatepäätöksiä, että pikavippifirmoille mainoksiin ei anneta sitä tilaa. Mielestäni nämäkin ovat hyviä keinoja tässä asiassa.

Mutta sitten, jos mietitään sitä, että näitä rahojahan haetaan tarpeeseen ja meillä on ennestään enemmän perheitä, joissa rahat ovat todella vähissä, ja esimerkiksi näitten tulevien indeksileikkausten vuoksi varmasti tämä ongelma tulee vaan lisääntymään, niin meidän pitäisi pystyä luomaan esimerkiksi kunnissa myös semmoisia sosiaalisia luottojärjestelmiä, joista voidaan sitten näitä lainoja hakea niin, että ei tarvitse ottaa pikavippejä, jotka sitten kohtuuttomien korkojen ja muiden kulujen vuoksi aiheuttavat usein sen pysyvän velka-kierteen. Siksi olisi tärkeää, että niin kuin tätä koulutustakin, minkä tässä edustaja Wallinheimo totesi yhdeksi ratkaisuksi, niin myös näitä sosiaalisia luottojärjestelmiä kehitettäisiin, jotta sieltä voisi saada sitä tilapäistä apua. Meidän toimeentulotukijärjestelmästä, joka on tarkoitettu tilapäiseen apuun, on monille tullut jo hyvin tällainen niin kuin jatkuva apu, ja se ei välttämättä sitten vastaa siihen tarpeeseen, mihin se on alun perin suunniteltu, ja sen takia rinnalle tarvittaisiin myös toisenlaisia järjestelmiä.

18.11 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa puhemies! Tämän lakialoitteen ensimmäiset allekirjoittajat kustakin ryhmästä ovat tehneet hyvää työtä. Meidän keskustan eduskuntaryhmässä edustaja Arto Pirttilahti, joka nyt ei tähän istuntoon päässyt, on ollut äärettömän aktiivinen sen suhteen, ja tämä lakialoite, mihinkä nyt on kerätty 136 kansanedustajan nimet alle, ei ollenkaan suotta ole täällä käsittelyssä. Viime kaudella tätä pikavippiasiaa taidettiin käsitellä niin kansalaisaloitteen kuin erilaisten lakialoitteitten ja hallituksen esitysten muodossa ja niin edelleen, mutta porsaanreikiä jäi, ja niihinhan nyt tässä sitten joudutaan puutumaan ja niitä paikkaamaan.

On äärettömän valitettavaa, jos tämänkin vuoden tilastoja katsotaan, että yli 370 000 suomalaista omaa maksuhäiriömerkinnän tälläkin hetkellä. Sehän tarkoittaa sitä, että välttämättä sen oman elämäntilanteen hallinta kaikilla ei ole kohdallaan. Sitten tarjotaan rahaa liian helposti pikavippien muodossa, ja kun näitä keinoja vielä löytyy, kuinka se pystyy ta-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

pahtumaan, niin oikeastaan mikäänhän ei siltä osin muuttunut. Meidän pitäisi pystyä tätä yhteiskunnan kasvatusta hieman kehittämään erilaiseksi, että ensinnäkin opettaisimme lapsiamme ja opettelisimme itsekin kaikki säästämään enemmän, että siellä sukanvarressakin jonkun verran olisi, vaikka tiukkojakin aikoja olisi, että tämä ei menisi niin kädestä suuhun, puhumattakaan siitä, että syödään jo siitä seuraavan kuun tilistä tai tulevaisuuden tilistä ja sitten nämä ongelmat valitettavasti kertaantuvat.

Mielestäni tämä lakialoite pitää ottaa vakavasti, tässä on nyt niin suuri joukko kansanedustajia takana, ja tämä tietysti menee asianmukaisen valiokuntakäsittelyn läpi täällä eduskunnassa. Toivon, että tietysti maan hallitus siihen tarttuu myös omalta osaltaan siten, että yhteistuumin saamme tämän porsaanreiän tukittua.

18.13 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Ensinnä muutama huomio käytetyistä puheenvuoroista. Erittäin hyvä, että tässä Wallinheimo ja Strand ottivat erittäin merkittävät asiat huomioon. Juuri se, että meiltä puuttuu positiivinen luottorekisteri, on hämmästyttävää, ja toisaalta täytyy kyllä ihmetellä, että miksi velvoitteensa, rästinsä maksanutta roikotetaan edelleen listoilla. Se on jotain ihan käsittämätöntä: Sillä estetään uuden alun ottaminen siltä yrittäjältä ja viedään siltä nuorelta ihmiseltä mahdollisuus esimerkiksi vuokra-asunnon saamiseen. Me jäädytämme ihmisiä paikalleen, me tyrehdytämme yrittäjyyttä ja aktiivisuutta näillä, voisi sanoa, erittäin vanhakantaisilla arvomaailmoilla, joita Suomessa on. Erehtymiseen ei ole mahdollisuutta, vaan siitä rangaistaan vielä senkin jälkeen kun olet virheesi maksanut. Linnatuomion jälkeen ihminen on sovittanut rikoksensa, mutta maksuhäiriömerkintä seuraa sinua vielä niin kuin ehdollisena tuomiona — joka on kuitenkin rikosoikeudellisesti vain yksi tuomiomuoto, mutta tässä kohtaa me simputamme omia kansalaisiamme ja omalla lainsäädännöllä ja vähän toimettomuudella mahdollistamme sen erikseen.

Sosiaalisen luototuksen tarve on eittämättä selvä asia, ja on ollut hienoa nähdä tiettyjen kaupunkien lähteneen siihen mukaan. Kun aikoinaan kirjoitin tästä sosiaalisesta luototuksesta, niin sain muutamia myrskyisiä kommentteja, että kyllähän tätä jo on ja sehän vasta ihmisiä ahdistaa. No, kyseessä tietysti oli väärinkäsitys: kun meillä tulee tilanteita, että esimerkiksi ansiopäiväraha viivästyy ja henkilö tarvitsee silloin rahaa, niin hän saa sitä kyllä sieltä toimeentulotukiluukulta mutta joutuu heti, kun se päiväraha tulee, maksamaan kaiken samalla kertaa, ja kyllä me tiedämme, että tilanteita tulee, kun on toimeentulotuella elävä ihminen ja siihen autoon tarvitsee ostaa ne talvirenkaat, ja siinä mielessä tällainen sosiaalinen luototus, joka perustuu vain viitekorkeisiin, olisi huomattavasti armollisempaa kuin se, että me tavallaan pakotamme ihmisen näitten pikavippien kautta paikkaamaan sen hetkellisen rahantarpeen. Sinällään tällainen pikavippi on noin käytännön kannalta mahdollisuus tuoda helpotusta siihen hetkelliseen rahantarpeeseen, mutta huomattavasti parempi järjestelmä olisi sosiaalinen luototus, josta tehtäisiin osa normaalia toimintaa ja sitä kautta voitaisiin mahdollistaa se, että meillä ei tule näitä maksuhäiriömerkintöjä.

On totta, että meidän pitää entistä enemmän puuttua myös tähän aggressiiviseen mainostamiseen. Edustaja Mikkonen ottikin hyvin kantaa siihen, että joissain kaupungeissa on jo tehty tällaisia ratkaisuja, ja minun mielestäni tämän pitäisi olla ihan selkeä suunta, että emme voi hyväksyä sitä, että tulemme tavallaan tarjoamaan siihen hetkeen... No, jos nyt viikonloppuna öiseen aikaan näitä ei saakaan, mutta se raja ei ole helpottanut eikä vienyt tätä asiaa yhtään sen parempaan suuntaan. Mutta sanottakoon, että edellinen eduskunta lakia säätäessään ja mietintöä valmistellut valiokunta toimivat niin ja hallituksen esityksessä

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

sisällään oli jo kuitenkin kirjattu, että tämmöistä nykyistä porsaanreikää ei pitänyt olla. Kyllä täällä hyvin on todettu, että hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että lain soveltamisalan ulkopuolelle voidaan rajata yli 2 000 euron suuruinen luotto vain silloin, kun luotto on sen määräisenä myös tosiasiasa kuluttajan käytettävissä. Hallituksen esityksen mukaan sääntelyä ei siis saa kiertää esimerkiksi siten, että luottoraja asetetaan näennäisesti vähintään 2 000 euron suuruiseksi rajoittaen kuitenkin sopimusehdoin ilman asianmukaista perustetta kuluttajan oikeutta käyttää luottoa. Valmistelussa on pyritty huomioimaan, että tämmöistä porsaanreikää ei olisi syntynyt, mutta se nyt vain on tässä hetkessä olemassa, ja sen takia me nyt toivottavasti saamme tähän nopeasti muutoksen.

Haluankin tästä keskustelusta kiittää ensimmäisten allekirjoittajien nimissä — eli kansanedustajat Toivakka, Pirttilahti, Aalto, Guzenina, Kivelä, Laukkanen, Löfström ja Myllykoski — tätä keskustelua ja tästä ponnekkaasta myötätuntoisuudesta ja nohituksesta siinä, että hallitus ottaa tämän asian todesta ja valiokunta vie viestiä eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

6. Lakialoite laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun 17 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 52/2016 vp Lenita Toivakka kok ym.

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

7. Lakialoite laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun 17 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 53/2016 vp Antero Laukkanen kd ym.

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

8. Lakialoite laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun 17 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 54/2016 vp Kimmo Kivelä ps ym.

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

9. Lakialoite laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun 17 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 55/2016 vp Maria Guzenina sd ym.

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

10. Lakialoite laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun 17 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 56/2016 vp Mats Löfström r ym.

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

11. Lakialoite laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun 17 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 57/2016 vp Touko Aalto vihr ym.

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

12. Lakialoite laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun 17 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 58/2016 vp Arto Pirttilahti kesk ym.

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

13. Lakialoite laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain 53 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 36/2016 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

18.21 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista, niin sanottu kuntoutuslaki, on yleislaki, johon on koottu säännökset sairausvakuutuslain mukaisesti vakuutetuille myönnettävistä kuntoutusetuuksista koskien ammatillista kuntoutusta, vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta, kuntoutuspsykoterapiaa sekä harkinnanvaraisena kuntoutuksena muuta ammatillista tai lääkinnällistä kuntoutusta.

Lain 53 §:n mukaan "Kansaneläkelaitos voi järjestää tässä laissa tarkoitetun kuntoutuksen joko tuottamalla kuntoutuspalvelut itse tai hankkimalla niitä muilta palveluntuottajilta. Julkisen tai julkiseen rinnastettavan tahon antamia kuntoutuspalveluja Kansaneläkelaitos voi hankkia vain, jos tämän lain mukaista kuntoutuksen järjestämisvelvollisuutta ei voida muuten täyttää." Kuntoutuslain 53 §:n 2 momentti, joka rajoittaa Kansaneläkelaitoksen mahdollisuutta hankkia kuntoutuspalveluita julkiselta tai julkiseen rinnastettavalta taholta, on käytännössä osoittautunut ongelmalliseksi varsinkin tilanteissa, joissa aikaisemmin yk-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

sityiseksi luokiteltua palveluntuottajaa ei voida esimerkiksi organisaatiomuutoksen seurauksena enää pitää yksityisenä toimijana. Nykymuodossaan pykälä aiheuttaa tällaisessa tilanteessa kunnille ylimääräisiä kuluja sekä heikentää kuntoutujien asemaa ja palvelujen saatavuutta.

Erityisesti kuntoutuslain 53 §:n 2 momentti on aiheuttanut ja aiheuttamassa lähitulevaisuudessa ongelmia sotaveteraanien kuntoutuksessa. Monet sotaveteraanien ja sotainvalidien kuntoutuskeskukset toimivat säätiömuodossa, jolloin Kansaneläkelaitos on voinut niiltä hankkia kuntoutuspalveluita nykyisenkin lain aikana. Tyypillisesti säätiön säädekirjoissa kuitenkin määrätään, että milloin kuntoutettavien sotaveteraanien määrä laskee pysyvästi tietyn rajan alle — esimerkiksi puoleen asiakaspaikoista — siirtyä toiminnan määräsvalta kaupungille tai muulle julkiselle yhteisölle. Sotaveteraanien määrän vähentyessä tällainen tilanne on käsillä monessa säätiön ylläpitämässä kuntoutuslaitoksessa tälläkin hetkellä tai lähitulevaisuudessa.

Kuntoutuslain voimassa olevan 53 §:n mukaan Kansaneläkelaitos ei tässä tilanteessa voi enää hankkia kuntoutuslaitokselta kuntoutuspalveluita, vaan sen on etsittävä toinen palveluntarjoaja. Tällöin veteraanit voivat joutua vaihtamaan laitosta kesken kuntoutuksen, ja myös näihin kuntoutuslaitoksiin pitkän ajan kuluessa syntynyt tietotaito, osaaminen, toimivat prosessit sekä pitkäaikaiset hoitosuhteet menetetään. Jos kunta haluaa tarjota veteraaneille tai muille laitoksen asiakkaille mahdollisuuden jatkaa palveluiden piirissä, se joutuu ottamaan laitoksen omalla kustannuksellaan hoidettavaksi, mikä on monille kunnille taloudellisesti erittäin raskasta ja jopa mahdotonta.

Kuntoutuslain 53 §:n kuntoutuspalvelujen julkiselta palvelujentarjoajalta hankkimista koskeva rajoitus on aikoinaan tehty varsin toisenlaisiin kuntoutuspalveluiden hankintajärjestelmän tarpeisiin, ennen kuin Euroopan unionin jäsenyyden myötä hankintamenettelyt muodostuivat unionin oikeuden vaatimusten mukaisiksi. Kyseiselle rajoitukselle ei enää tänä päivänä ole perusteluita, ja muun muassa Kansaneläkelaitos on esittänyt sosiaali- ja terveysministeriölle, että kyseinen rajoitus tulisi poistaa. Nykyinen sääntely rajoittaa mahdollisuuksia järjestää kuntoutus tarkoituksenmukaisella tavalla ja aiheuttaa turhaa haittaa sekä kunnille että kuntoutuspalveluiden saajille, erityisesti sotaveteraaneille ja sotainvalideille, joille tarjottavien palveluiden tulisi olla julkisen vallan erityisen huomion kohteena. Lakialoitteessa ehdotettu lakimuutos lisäisi kuntoutuspalveluiden tarjontaa ja tehokkuutta sekä tätä kautta parantaisi myös kuntoutujan valinnanvapautta ja palvelujen yhdenvertaista saatavuutta.

Hallitusohjelman mukaan kuluvalle vaalikaudella toteutetaan kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistus. Hallitus on vastauksessaan KKV 155/2016 kuntoutuslain 53 §:ää koskevaan kirjalliseen kysymykseen katsonut, että kuntoutuslaitosten toiminnan jatkumisen edellytyksiä ja kuntoutuslainsäädännön muutostarpeita on tarkoituksenmukaista arvioida osana kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistusta.

Sotaveteraanien kuntoutuspalveluiden osalta muutostarve on kuitenkin hyvin akuutti, eikä tilanne monen kuntoutuslaitoksen osalta kestä odottaa laajan kokonaisuudistuksen mahdollisesti vuosiakin kestävää valmistelua, kun tätä uudistusta ei ole nyt kunnolla vielä aloitettukaan. Nyt käsillä oleva ehdotus kuntoutuslain 53 §:n muuttamisesta ei liity kuntoutuksen sisällölliseen kehittämiseen, vaan se on irrallinen menettelytapakysymys, joka turvaisi kuntoutustoiminnan jatkuvuuden ja kuntayhteistyön laitosten asiakasryhmien muutoksissa. Tällaisena, täysin hallinnollisena asiana kyseinen pykälä voidaan korjata eril-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

lisellä lainmuutoksella ilman että se aiheuttaa hankaluuksia tai haittaa myöhemmin valmistavalle laajemmalle kokonaisuudistukselle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiesityksen:

"Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 53 §:n muuttamisesta:

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 53 § kuulumaan seuraavasti:

Kuntoutustoiminnan järjestäminen: Kansaneläkelaitos voi järjestää tässä laissa tarkoitetun kuntoutuksen joko tuottamalla kuntoutuspalvelut itse tai hankkimalla niitä muilta palveluntuottajilta."

18.28 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Monet käytännön kokemukset osoittavat, että nykyinen kuntoutusjärjestelmä kaipaa uudistamista. Uudistuksia on tehtävä, jotta syntyisi toimivia, kuntoutujia hyvin palvelevia hoitoketjuja ja jotta kaikki kuntoutusta tarvitsevat saisivat yhdenvertaisia palveluita kotipaikkakunnastaan riippumatta.

Myös voimassa oleva kuntoutuslainsäädäntö on muutoksen tarpeessa. Yksi pikaisimmin muutettavista lainkohdista on Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 53 §:n 2 momentti. Tässä momentissa määritellään kuntoutustoiminnan järjestäminen ja Kelan oikeus hankkia kuntoutusta. Tämä kuntoutusetuuslain momentti tulisi poistaa mahdollisimman pian, koska käytännössä se rajoittaa Kelan mahdollisuutta hankkia kuntoutuspalveluita julkiselta tai julkiseen rinnastettavilta tahoilta. Käytännön kokemusten perusteella voimme jo ennakoida, että tämä momentti on aiheuttamassa ongelmia sekä useiden kuntoutuskeskusten toiminnalle että kuntien taloudelle, työpaikoille ja ihmisten kuntoutuspalveluille.

Erityisen haitallinen tämä momentti on sotaveteraanien kuntoutuksen kannalta. Lainkohdan ongelmallisuus tulee siitä, että monet näistä sotaveteraanien ja invalidien kuntoutusta tarjoavista hoitolaitoksista toimii yksityisinä, esimerkiksi vaikka säätiöpohjalta, ja tämä säätiöpohjaisuus on mahdollistanut juuri sen, että Kela on voinut hankkia näiltä kuntoutuspalveluita tämän nykyisen lain aikana. Mutta tilanne kuitenkin muuttuu, ja tämä muutos tapahtuu hyvin nopeasti, koska sotaveteraanien määrä vähenee. Tällöin näiden laitosten omistus siirtyy kunnille ja kaupungeille tai muille julkisille yhteisöille, ja samalla tapahtuu se, että Kelan kuntoutuspalveluiden hankkiminen lakkaa, jos tätä lakia ei nyt pikaisesti muuteta.

Tämä edellä kuvaamani muutos kääntyy ongelmaksi siis sellaisessa tilanteessa, jossa tämä aikaisemmin yksityiseksi luokiteltu palveluntuottaja muuttuu luokiteltavaksi julkiseksi toimijaksi ja tällöin sitä ei pidetä enää yksityisenä toimijana. Tämä on jo tapahtunut Suomessa, ihan tällaisten normaalien organisaatiomuutosten seurauksena, ja Kela ei ole voinut niiltä enää palveluja ostaa. Sotaveteraaneja ajatellen tämä tarkoittaa sitä, että he joutuvat vaihtamaan kuntoutuskeskusta. Tämä ei ole menetys pelkästään veteraaneille, vaan se on menetys tietenkin myös tälle koko toiminnalle ja työntekijöille, koko sille yhteisölle, jossa tämä laitos on, sillä samalla siinä menetetään tuo pitkän ajan kuluessa syntynyt tietotaito, osaaminen, toimivat käytännöt ja pitkäaikaiset hoitosuhteet. Jos kunta päättää tarjota veteraaneille, invalideille ja muille kuntoutushoitoja saaville asiakkaille mahdollisuuden jatkaa näiden samojen palveluiden piirissä, niin se joutuu ottamaan kuntoutuskeskuksen omalla kustannuksellaan hoidettavaksi, mikä olisi monille kunnille taloudellisesti liki mahdotonta, ilman että Kela sieltä ostaa palveluita.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Tämä muutos, mitä olen tässä edellä kuvannut ja mitä edustaja Mäkisalo-Ropponen kuvasi, koskee esimerkiksi Kyyhkylän kuntoutuskeskusta Etelä-Savossa, Mikkeliissä. Siellä on asunut sotainvalideja vuodesta 1927. Tämä Sotainvalidien Veljesliiton ja Mikkelin kaupungin vuonna 2004 perustama Kyyhkylä-säätiö nykyään tuottaa näitä erilaisia kuntoutus- ja hoitopalveluja, muun muassa laitostuntoutusta, intervallijaksoja ja Kelan rahoittamia kursseja eri asiakasryhmille. Toiminta on hyvin laadukasta sekä sisällöltään että välineistöltään. Mikkelin kaupunki ostaa Kyyhkylän kuntoutuskeskuksesta neurologista, ortopedista, traumatologista ja tules-kuntoutusta. Toisin kuin kaupunki, Kela ei enää tulevaisuudessa voisi hankkia Kyyhkylästä kuntoutuspalveluita, kun sotaveteraanien määrä vähentyy alle puoleen kaikista asiakaspaikoista ja kun tällöin Kyyhkylä-säätiön määräysvalta siirtyy kaupungille.

Arvoisa puhemies! Kuntoutustoiminnan hyödyt ovat aivan kiistattomat. Kuntoutuvalle ihmiselle toimintakyvyn ja itsenäisyyden parantuminen merkitsevät elämänlaadun selvää kohentumista. Yhteiskunnalle on merkityksellistä, että kuntoutus tuo huomattavia säästöjä myöhempiin hoitokuluihin. Tämä kuntoutuslain 53 §:n 2 momentti on esimerkki kuntoutuksen käytännön ongelmasta, jonka me kansanedustajat voimme helposti korjata. Laista tarvitsee poistaa vain kaksi riviä tekstiä, ja myös on merkityksellistä, että Kela itsekin on toivonut näitä tekstejä poistettavaksi.

Kuntoutukseen jäisi toki vielä tämän muutoksen jälkeenkin parannettavaa. Yksi eniten parannusta vaativista kohteista on kuntoutuksen pirstaleisuus. Kuntoutusta tuottavat monet toimijat, sitä ohjaavat eri lait, ja sitä toteutetaan eri puolilla maata eri tavoin ja resurssein. Kenelläkään ei ole oikein kokonaiskuvaa tilanteesta, koska kuntoutuksen palvelukäytäntöjä ja -kriteereitä ei ole kuvattu kattavasti eikä kuntoutujien palvelutarvetta ole linjattu yhteisesti. Tämänkin tilanteen suurin kärsijä on kuntoutuja, esimerkiksi kaiken arvostuksemme ansaitseva sotaveteraani ja sotainvalidi, joka jää viimeisinä vuosinaan vaille hyvin toimivaa kuntoutusketjua.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla toivon lakialoitteelle myönteistä kohtelua valiokunnassa.

18.35 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi haluan onnitella teitä syntymäpäivänne johdosta, ja oikein paljon menestystä myös tulevaan.

Tässä edustajien tekemässä lakialoitteessa kiinnitetään hyvin olennaisiin asioihin huomiota. Omalta kohdalta on kokemusta Ähtärin Veljeskodin hallituksen puheenjohtajan paikalta, missä näitä kyseisiä asioita on pohdittu niin ikään viime vuodet. Siinä noin 3,5 vuotta ehdin olemaan, mutta jo pitemmältä ajalta ennen sitä on mietitty näitä jatkokäyttötarkoituksia siltä osin, että toiminta pystytään turvaamaan, kun veteraanien, sotainvalidien määrä vähenee. Ja me todellakin teimme oman ratkaisumme huhtikuussa ja fuusioidimme silloin osaksi Kuusiolinnalla Terveys Oy:tä, joka on siis yksityinen palveluntuottaja tuottaen meillä seutukunnalla terveyspalvelut, millä ennakoimme jo omalta osaltamme soteuudistusta.

Mutta näitä veljeskoteja ja kuntoutuslaitoksia on eri puolilla Suomea hyvin paljon, ja ne ovat tietysti hyvin erilaisessa asemassa, osa on varautunut paremmin, osa heikommin. Se valitettava totuus kaikissa näissä on, että veteraanien keski-ikä kun on korkea, niin hoitopaikoista yhä suurempi osa sitten pitää täyttää muilla asiakasryhmillä kuin näillä itse pääasiakasryhmillä. Ja aivan varmasti näitä asioita, mitä tässä lakialoitteessa on nostettu esille

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

tähän kuntoutukseen liittyen ja mitä Kelakin on toivonut, tulisi muuttaa. Meillähän on tämä kuntoutuksen kokonaisuudistus (Puhemies koputtaa) hallituksella käsittelyssä...

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja jatkaa puhetta pöntöstä. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Herra puhemies! 2 minuuttia menee nopeasti. — Eliikä tämä kuntoutuksen kokonaisuudistus on hallituksella käsittelyssä, ja tämä varmasti on osana sitä.

Mutta tietysti nyt on riski, että meillä tulee tällainen väliinpuutoamisen aika ennen kuin sieltä konkreettisia esityksiä tulee ja Kelan kuntoutujien osalta näissä kuntoutuslaitoksissa varmasti ongelmia tulee. Meillä on hyvin erityyppisiä nämä kuntoutuslaitokset. Niin kuin sanoin, meillä oli yhdistys, millä tavalla Ähtärin Veljeskoti toimi. Sitten on näitä säätiöpohjaisia. On yksityisiä hoitolaitoksia. Ja tietysti niin säädekirjassa kuin yksityisen yhdistyksen säännöissä on määritelty, mitä tapahtuu siinä tapauksessa, jos sitä ydintoimintaa nyt esimerkiksi veljeskodin toimesta ei enää pystytä tekemään. Ja meilläkin tietysti tähän vedoten halusimme ratkaisuja tehdä ennen sitä, ennen kuin tällaiseen tilanteeseen oltaisiin jouduttu. Yhdistyksen on edelleen olemassa. Sillä on tietty määrä rahavaroja. Se toimii yleishyödyllisenä yhdistyksenä nyt tukien niiden veteraanien kuntoutusta, jotka eivät taas lakisääteisen kuntoutuksen piiriin pääse. Tämäkin on tietysti äärimmäisen tärkeä osa sitä. Hallitushan on nyt esittänyt ensi vuodelle budjetissaan 40 miljoonaa veteraanikuntoutukseen lisää. Tänään käytiin edustaja Karin erinomaisen kysymyksen johdosta veteraanieläkeistä keskustelua tässä salissa kyselytunnilla, ja niin edelleen. Eli kaikki ne keinot, millä me pystymme veteraanien asiaa edistämään, täytyy kyllä tähän keinovalikoimaan ottaa.

Herra puhemies! Yksi asia, mitä kyllä nimenomaan tähän sotainvalidien, sotaveteraanien kuntoutukseen liittyen olen miettinyt ja mihin meidän pitäisi vielä muutos saada: Vaikka invaliditeettiprosenttia nyt lasketaan sinne 10:een, niin nyt aletaan puhua sellaisesta kansanosasta, jotka ovat hyvin iäkkäitä, keski-ikä taitaa olla 93—94. Ja kun mennään tämänikäisiin ihmisiin, niin siinä vaiheessa invaliditeettiprosentti ei kyllä enää näyttele niin suurta roolia vaan kaikki nämä henkilöt ovat kuntoutuksensa ja sen oman elämänsä kunniallisen lopputaipaleen ansainneet, koska he ovat isänmaan puolesta taistelleet, joten tämä asia meidän tulee kyllä tulevana vuosina ottaa entistä tarkemmin, kun me sen pystymme vielä tekemään.

Herra puhemies! Ensi vuosi on Suomi 100 -juhlavuosi, ja veteraanien asema siinä nostetaan aivan varmasti keskeisellä tavalla esiin. Niin kuntoutukseen liittyvät rahat kuin kaikki se kunnioitus, kaikki se perinnetyö, kaikki se historiasta kertominen ovat se, mitä me voimme itse kukin tehdä noissa eri maanpuolustustapahtumissa, mitä eri puolilla Suomea on, ja veteraanijuhlissa ja niin edelleen.

Mutta haluan kiittää edustajia Mäkisalo-Ropponen ja Taavitsainen tästä lakialoitteesta, että sen toitte, ja toivon itsekin, että tähän asiaan pystytään kiinnittämään huomiota ennemmin ennen kuin tämän kuntoutuksen kokonaisuudistuksen kautta olevat lakiesitykset tulevat, ettei tällaisia väliinpuutoamisia pääsisi tapahtumaan.

18.41 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa herra puhemies! On helppo yhtyä tähän lakialoitteeseen. On todellakin harmillista, jos tällainen tekninen ongelma aiheuttaa sen, että me emme voi tarjota sotaveteraaneille kuntoutusta siinä tutussa paikassa, missä he ovat tottuneet sitä saamaan. Ja on aivan selvä juttu, että tämä muutos on järkevää tehdä, koska, kuten

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

tässä on tullut jo monesti ilmi, tyypillisesti esimerkiksi säätiöiden tai yhdistysten, jotka ovat ylläpitäneet näitä kuntoutuskeskuksia, säädekirjoissa tai säännöissä todetaan, että kun veteraanien määrä laskee tietyn tason alle, niin silloin toiminnan määräysvalta siirtyy esimerkiksi kaupungille tai muulle julkiselle yhteisölle. Ja jos meillä on laissa tällaisia rajoitteita, että tämän vuoksi ei enää tätä laitosta voida käyttää kuntoutukseen, niin ei varmasti ole ollut tarkoitus silloin kun laki on luotu, että tällaiseen tilanteeseen joudutaan, ja sen takia näkisin, että tämä olisi helppo tällaisen teknisenä muutoksena tehdä.

Samalla tässä voi helposti myös yhtyä tähän edustaja Savolan äsken mainitsemaan seikkaan siitä, että meidän sotaveteraanimme ovat kyllä kaikki niin iäkkäitä, että varmastikaan tämä invalideettiprosentti ei ole se määrittävä tekijä siinä, kenelle me voimme palveluita tarjota. Ja näkisin kyllä tärkeänä, että me pystyisimme huolehtimaan meidän sotaveteraaneista, jotka edelleen täällä joukossamme ovat, ja pystyisimme kunnioittamaan heidän työnsä, niin että me kaikille pystyisimme antamaan palvelua, joko sitä kuntoutusta tai niitä kotiin vietäviä palveluja, joihin ilahduttavasti nyt ensi vuoden budjettiin on varattu enemmän rahaa.

18.43 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Minäkin haluan onnitella puhemiestä syntymäpäivän johdosta.

Olen itse joutunut tämän nykyisen lain takia kuntapäätäjänä päättämään vastoin sotaveteraanien ja sotainvalidien kuntoutuskeskuksen säädekirjaa. Säädekirjassa oli määrätty, että kun kuntoutettavien sotaveteraanien määrä laskee pysyvästi alle puolen asiakaspaikoista, siirtyy toiminnan määräysvalta kaupungille tai kunnalle. Mutta Kansaneläkelaitos ei olisi voinut enää hankkia näitä kuntoutuspalveluita kunnan omistamalta laitokselta, ja sen takia toiminta oli siirrettävä kolmannelle taholle, siis vastoin säädekirjaa, vastoin sitä alkuperäistä ajatusta, joka toiminnalle oli asetettu. Se oli kuntapäätäjänä minusta hyvin surullista, koska ei pystytty kunnioittamaan sitä säädekirjan henkeä. Tällä hetkellä samanlainen tilanne on parhaillaan tai pian tulossa useammassa sotaveteraanien kuntoutuslaitoksessa, ja siksi tällä asialla on kiire, eikä kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistusta kannata todellakaan odottaa, koska tämä on vain tekninen muutos.

18.44 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Itsekin lämpimästi kannatan edustaja Mäkisalo-Ropposen lakialoitetta. Tässä keskustelussa on hyvin käynyt esiin se, miksi tällaista lakialoitetta tänä aikana tarvitaan. Meidän veteraanisukupolvemme on korkeassa iässä. Jotta saisimme varmistettua hyvät ja laadukkaat palvelut eri järjestäjien toimesta, olisi syytä kiireen vilkkaa tehdä normien purkua. Tässä olisi äärimmäisen hyvä kohde. Muutama rivi, niin kuin tässä edellä on tullut esiin, poistettaisiin nykyistä ja huomioitaisiin eri palveluntuottajat, tässä tapauksessa myös julkinen sektori, kunnat, niin edelleen. Nyt on toimittava, ja nyt on toiminnan aika.

Haluan tässä yhteydessä kuitenkin myös muistuttaa tästä veteraanien kuntoutusmäärärahasta. Vaikka hallitus lisäsi veteraanien kuntoutukseen määrärahaa, samaan aikaan tehtiin osiltaan poisto Raha-automaattiyhdistyksen veikkausvoittorahoista tuleviin kuntoutusmäärärahoihin. Onneksi silti jäätiin näissä lisäyksissä plussan puolelle.

Tuon myös esiin sen huomion, jonka veteraanijärjestöt yhteisellä viestillä toivat eri eduskuntaryhmille muutama viikko sitten. He halusivat vielä päätöksentekijöitä muistuttaa siitä, että vaikka hallitus rahaa lisäsi, niin tämä raha ei riitä kattamaan niitä kaikkia veteraaneille suunniteltuja kuntoutuspalveluita, joita veteraanit tarvitsevat. Eli rahaa ei edel-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

leenkään ole riittävästi, ja puheet siitä, että veteraanien poistuma olisi tälle oikea peruste, eivät pidä paikkaansa, koska veteraanien poistuma ei ole niin suuri kuin rahan vähennys, joka pitkällä aikavälillä nyt tapahtuu. Toivon, että tähän hallituksessa kiinnitetään huomiota.

Lopuksi sanon, että tänään kyselytunnin lopussa mietin, olisinko ottanut kyselytunnilla aiheeksi rintamaveteraanien ja sotaveteraanien eläkeleikkauksen, jos olisin etukäteen tiennyt, kuinka ala-arvoisen käsittelyn asia saa keskustelun yhteydessä. Miten me voimme leikata heiltä, joille me olemme itse velkaa?

18.47 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Savolan erinomaisessa puheenvuorossa hän otti esille myös tämän hallituksen 20 miljoonan euron lisäyksen momentille 56, mutta haluaisin sitten kysyä edustaja Savolalta: osaatko sanoa, miksi hallitus sitten leikkaa momentilta 57 näitä kuntoutusrahoja ja myöskin joululahjarahoja veteraaneilta? Elikkä tämä ei sillä tavalla tunnu oikein hyvälle politiikalle, vaan se on vähän niin kuin hölmöläisen peiton jatkamista, että toisesta paikasta otetaan ja toiseen lisätään ja sitten puheenvuoroissa vain kerrotaan se, että jonnekin on lisätty, mutta unohdetaan mainita se, jos jostakin on otettu pois.

Eli kyllä meidän sotaveteraanit ja sotainvalidit ovat kuntoutuksensa ansainneet ja heille se tulee turvata kaikin mahdollisin keinoin. Myöskin kuntien ohjeistusta on syytä tarkentaa, sillä tietenkin on hyvin valitettava tilanne, jos Valtiokonttorille palautuu niitä rahoja, jotka on tarkoitettu sotaveteraanien kuntoutukseen, ja jos niitä eivät sataprosenttisesti kunnat ymmärrä eivätkä osaa hyödyntää. Tämähän on muutettava pikaisesti.

18.48 Mikko Savola kesk: Herra puhemies! Tuossa viimeisessä tultiin aivan siihen olemukseen, siihen, että ne varat, mitä tuonne veteraaneille suunnataan, tulevat myös käytettyä. Meillä on tietysti kuntapäätäjänä vastuu siitä, kun me tuolla omissa hallinnollisissa elimissämme toimimme, että me sitten myös osaamme ohjeistaa, osaamme kertoa, osaamme vaikuttaa siihen, että veteraanit kaiken tarvittavan hoidon saavat.

Näissä veteraanipalveluissa kaiken kaikkiaan siinä, kuinka rahat kohdentuvat eri momenteilla, minun mielestäni ratkaisevinta on se, että ne, jotka hoitoa tarvitsevat, sen saavat. Siinä on tietysti valtion rahoitus, siinä on Valtiokonttorin kautta tuleva rahoitus, siinä on kolmannen sektorin rahoitus, mihin itsekin tuossa puheenvuorossani viittasin, eli ne varat, mitä eri yhdistyksillä, säätiöillä ja niin edelleen on käytettävissä. Ensi vuonna, kun Suomi 100 vuotta täyttää, on kyllä entistä paremmin rahoitusta kohdennettava juuri veteraaniväestölle, siten että ne, jotka tämän maan puolesta ovat taistelleet, ne palvelut saavat. Iso kokonaisuus, jonka puolesta ainakin itse haluan olla vaikuttamassa, ja uskon, että niin opposition kuin kaikkien hallituspuolueidenkin mielestä nämä asiat ovat prioriteettilistalla kärjessä ja ovat tärkeitä, ja jos on joitakin sellaisia päätöksiä, jotka tarvitsevat petrausta, niin siihenkin jaksan luottaa, että täältä eduskunnasta sitä tahtoa löytyy, että ne korjataan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

14. Lakialoite laiksi ajokorttilain 65 §:n 1 momentin 1 kohdan b alakohdan kumoamisesta
Lakialoite LA 59/2016 vp Tom Packalén ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

18.51 Tom Packalén ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuka haluaa suurtyötömyyden runtelemaan Suomeen lisää työttömiä? Mikäli ammattiautoilija, kuten taksinkuljettaja, menettää ajoluvan, häneltä häviävät ammatti ja elinkeino. Jos ajokorttilakia ei muuteta, nykyinen ajokorttilainsäädäntö tulee johtamaan merkittävään ajokieltojen määräämisen nousuun.

Olen jättänyt eduskunnalle lakialoitteen ajokorttilain 65 §:n 1 momentin 1 kohdan b alakohdan kumoamisesta. Tällöin toistuvien tieliikennelain 25 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen nopeusrajoituksen rikkomisten moottorikäyttöisellä ajoneuvolla seurauksena ei olisi ajokielto. Tällä lakimuutoksella ei ole vaikutuksia toistuviin päiväsakkoihin ja ajokieltoon määräämiseen. Vertailun vuoksi: päiväsakkoihin johtavat eli rikkomuksen ylittävät ylinopeussakot johtavat edelleen toistuvina ajokieltoon määräämiseen, kun ajokorttilain 65 §:n 1 momentin 1 kohdan b alakohta kumotaan. Eli kyseessä on se, että ajokortti ei poistu rikesakkojen johdosta.

Arvoisa puhemies! Monella suomalaisella autoilijalla on todellinen pelko siitä, että heidät määrätään ajokieltoon toistuvien lievien ylinopeuksien vuoksi nykyisessä toimintaympäristössä, jossa ylinopeuden sakotusrajaa on laskettu ja automaattista nopeusvalvontaa on lisätty.

Jos henkilö saa lievästä ylinopeudesta rikesakkoja vuodessa kolme kappaletta tai kahdessa vuodessa neljä kappaletta, niin poliisin on nykyisen ajokorttilain mukaan määrättävä henkilö ajokieltoon. Autoilijoille on syntynyt moraalisesti ja inhimillisesti kestämaton tilanne, jossa ajoluvan voi menettää todella helposti. On erittäin vaikea löytää autoilijaa, joka ei olisi joskus syyllistynyt lievään ylinopeuteen.

Monille suomalaisille auto on ainoa keino hankkia elintarvikkeet, käydä töissä ja ostaa välttämättömiä palveluita. Jos ajokorttilakia ei muuteta, ajokieltojen kasvu johtaa isoihin ongelmiin ihmisten arkipäivässä. Esimerkiksi osittain liikuntarajoitteinen henkilö, joka tarvitsee omaa autoa omien asioidensa hoitamiseen ja joka määrätään ajokieltoon toistuvien lievistä ylinopeuksista tulleiden rikesakkojen johdosta, joutuu epäoikeudenmukaiseen asemaan, mikäli ajokorttilakia ei muuteta.

Moni pitkien välimatkojen Suomessa asuva henkilö on joutunut turvautumaan joko itsensä tai jonkun muun henkilön kuljetukseen autolla sairaalaan tai terveyskeskukseen, mikäli henkilön henki tai terveys on ollut uhattuna. Omaishoitajille auto on etenkin maaseudulla ja taajamissa elinehto. Ilman ajolupaa heidän kykynsä hoitaa lähimmäisiään heikentyisi huomattavasti. On huomioitava ajoluvan tärkeys myös hoitohenkilökunnalle ja turvallisuusviranomaisille, jotka voivat joutua työssään suorittamaan kiireellisiä henkeen ja terveyteen liittyviä työtehtäviä.

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Arvoisa puhemies! Tälle ajokorttilain muutokselle on erittäin kiireellinen tarve, ja sen tarpeellisuus perustuu faktoihin. — Kiitos.

18.54 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen yksi tämän lakialoitteen allekirjoittajista, ja olen saanut yhteydenottoja ammattiautoilijoilta juuri näistä seikoista, mitä edustaja Packalén edellä kuvasi. Meillä on todellakin tullut pienoinen ongelma tästä meidän ajokorttilainsäädännöstämme ajokieltojen osalta. En puolustele sitä, että pitäisi saada ajaa ylinopeutta, totta kai liikennesääntöjä pitää noudattaa, mutta tässä nyky-yhteiskunnassa, jossa olemme näiden niin sanottujen peltipoliisien ympäröimänä laajalti ympäri Suomen, inhimillisiä virheitä vain tapahtuu. Jos ammattiautoilija ajaa vaikka 60 000 kilometriä vuodessa — mikä helposti myyntimieheltä tai muulta, joka autoa ammattinsa ja elinkeinonsa toteuttamiseen tarvitsee, tapahtuu — niin niitä inhimillisiä virheitä vain sattuu. Nykyisen lain mukaanhan ajokieltoon määrätään, jos saa vuoden aikana kolme sakkoa tai kahden vuoden aikana neljä sakkoa — eli monta kertaa niitä epähuomiossa tapahtuneita inhimillisiä välähdyksiä peltipoliisista, kun muutama kilometri tunnissa on ylinopeutta ajettu käytännössä vaarantamatta sen suuremmin liikenneturvaa.

Herra puhemies! Tällä lakialoitteella nyt halutaan nostaa asia esille ja viedä sitä eteenpäin käsittelyyn, ja tuen sitä kyllä voimakkaasti. Jätin itse tästä samasta asiasta myös kirjallisen kysymyksen ministerin vastattavaksi, ja hän vastasi, että tämä asia tulee olemaan selvittelyssä ja tähän tullaan puuttumaan myös ministeriön ja hallituksen jatkotyöskentelyssä, ja se on hyvä, ja tämä lakialoite tukee sitä kaikin puolin. Se, mikä malli tähän nyt löytyy, jää sitten nähtäväksi, mutta tietysti tässä lakialoitteessa tämä asia selkeästi ja suuremmin määrättyä toisi tähän asiaan nyt nopeutta ja voimaa ja päästäisi monta tilannetta tuolla helpommalla. Ja mitä olen ymmärtänyt, niin peltipoliisisakothan tietysti tulevat automaattisen valvonnan kautta ja kirjeet räpsähtävät postiin siitä, kun kamera on ensiksi räpsähtänyt, mutta kyllähän nämä käytännössä myös poliisin resursseja jonkun verran vievät, ja sitäkin tietysti tulisi ohjata nykytilanteessa entistä tehokkaammin sellaisiin tapauksiin, jotka sitä tarvitsevat.

Herra puhemies! Auton käyttö vain on elinehto maaseudulla, mistä itsekkin tulen ja missä julkinen liikenne ei ole sellaista kuin se täällä pääkaupunkiseudulla on. Ja tietysti on olemassa seikkoja, mistä voi tätä ajokiellon vapautusta saada jo tällä hetkellä: jos esimerkiksi perheenjäsenen terveydentilaan tai muuhun liittyen on jotain, niin siinä voi poliisi harkintaa käyttää. Mutta kun mennään työskentelyn puolelle ja siihen, että se oma elinkeino on kiinni, niin tässähän tulee yhteiskunnalle moninkertaiset kustannukset, ja tietysti se rangaistus myös on moninkertainen sille ajokiellon saajalle: menetetään väline tehdä työtä, ja pahimmassa tapauksessa voidaan menettää myös työpaikka, jos ei pystytty työtä tekemään, ja ollaan poissa sieltä työelämästä. Tämä tulee huomattavasti kalliimmaksi kuin se, että ajo-oikeuden saisi säilyttää näiden inhimillisten virheiden seurauksena. Mitä olen keskustellut ammattiautoilijoitten kanssa, niin sen sijaan, että ajokieltoa tulee, oltaisiin jopa valmiita siihen, että maksetaan sitten enemmän sakkoja: jos on kerran hölmöys tapahtunut ja rikesakkoja on tullut useampi kerralla, niin korotetaan sitten sen jälkeen määrää ja maksetaan se rahalla, mutta että ajokieltoa ei tulisi.

Haluan vielä tähän loppuun korostaa sitä, millä oikeastaan aloitinkin tuossa, että totta kai liikennesääntöjä pitää noudattaa ja törkeistä ylinopeuksista pitää ilman muuta rangaista, mutta tämä ajokieltoasia koskee vain niin voimakkaasti ammattiautoilijoita ja niitä ryh-

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

miä, jotka joutuvat työnsä puolesta ajamaan hyvin paljon ja joilla näiden inhimillisten virheiden määrä kasvaa. Uskon, että me löydämme tähän järkevän ratkaisun.

Kiitan edustaja Packalénia tästä hyvästä, erinomaisesta lakialoitteesta. Viedään sitä yhdessä eteenpäin hallituspuolueiden jäsenenä joko niin, että tämä lakialoite tällaisenaan etenee, tai sitten niin, että olemme ministeriön kautta vahvasti valmistelussa mukana ja tämä lakialoitteen sisällön henki toteutuu meidän lainsäädännössämme.

19.00 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Keskustelussa tänään on suomalainen sakotuskäytäntö. Se on epäoikeudenmukainen ammatikseen tien päällä liikkuvia kohtaan, kun nykyään kolmesta rikkeestä vuoden aikana tai neljästä kahden vuoden aikana kuljettaja voidaan määrätä vähintään kuukauden pituiseen ajokieltoon ja pahimmillaan hän voi ajokiellon seurauksena menettää jopa työpaikkansa. Ajo-oikeuden voi menettää jo kolmesta pienestä huolimattomuusylinopeudesta.

Mielestäni tulisi siirtymistä virhepistejärjestelmään. Tällainen virhepistejärjestelmä on käytössä useimmissa Euroopan maissa. Tällainen pistejärjestelmä kohtelisi kuljettajia oikeudenmukaisemmin rankaisemalla ankarammin niitä, jotka toistuvasti rikkovat liikennesääntöjä. Pisteytyksessä huomioidaan rikkomusten vakavuusaste. Meidän nykyjärjestelmä ei huomioi riittävästi rikkeiden vakavuutta, kun sen pitäisi päinvastoin perustua juuri tähän ja turvallisuusriskeihin. On nimittäin riskinä, että nykyhallituksen linja lisää ajokieltojen määrää. Tuntuu aika kohtuuttomalta, että kuljettaja saa vähintään kuukauden pituisen ajokiellon vuoden ajalla ajetuista kolmesta tai kahden vuoden ajalla ajetuista neljästä rikesakolla käsiteltävästä ylinopeudesta. Suomessa ammattikuljettaja ei voi myöskään niin sanotusti putsata saldoa eli ajaa riittävän pitkään rikkeettömästi, jolloin riketili nollaan tuisi. Nykyinen systeemi ei siis palvele riittävästi kuljettajien omaehtoista liikennekäyttäytymisen muutosta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Puheenvuoroja voi varata P-painikkeella.

19.02 Mika Kari sd: Herra puhemies! Minulla riittää ymmärrystä myös ammattiautoilijoille, ja ymmärrän tämän edustaja Packalénin aloitteen sisältöä, mutta itse keinoista ja vähän asioistakin olen pikkuisen toista mieltä. Nykyisen hallituksen toimesta on tätä liikennepolitiikkaa hoidettu nyt kyllä finanssipolitiikka edellä. Tästä todistuksena on peltipoliisien määrän nostaminen, ylinopeusrajan laskeminen. Jotenkin tuntuu siltä, että liikennepolitiikka on jäämässä finanssipolitiikan jalkoihin, ja toivoisinkin, että näitä asioita korjattaisiin ensiksi. Näillä asioilla pystyttäisiin vaikuttamaan siihen, että hyvin pienet rikesakot jäisivät pois, ja erityisesti näille ammattiautoilijoille tämä varmasti olisi helpotus.

Mutta tämä tietenkään ei ole se ainoa keino, vaan ottaisin myös esimerkin maasta, josta usein otamme esimerkkejä: Ruotsissa automaattisen liikennevalvonnan osalta on käytössä järjestelmä, jossa kerrotaan hyvin avoimesti ja hyvin näkyvillä kylteillä autoilijoille, että tällä alueella on syytä ajaa hiljaisemmin, koska alue on vaarallinen, ja siihen yhteyteen tuodaan mukaan peltipoliisit sitten kuvaamaan niitä ajoneuvoja ja ennen kaikkea kuljettajia, jotka eivät tätä varoitusta tosissaan ota. Suomessa peltipoliisit laitetaan enemmänkin vähän piiloon ja vähän katveeseen, ja tuntuukin, että usein keinona on sitten enemmänkin löytää valtion budjetin paikkaukseen rahaa.

Mutta haluan vielä tuoda yhden asian esiin, ja se on liikkuvan poliisin lakkauttaminen, joka viime kaudella tehtiin. Tämä oli meiltä virhe, näin uskallan sanoa. Liikkuvan poliisin

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

tehtävänä oli nimenomaan toimia tuolla liikenteessä, jossa nyt on selkeästi nähtävissä, että erityisesti raskaan liikenteen tason ja yksityisautoilunkin tason osalta meillä liikennevalvonta ei ole sillä tasolla, jolla sen tässä maassa pitäisi olla. Toivottavasti tähän tulee korjausta.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies: Hyvää syntymäpäivää!

19.05 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Näin puheenvuoroni aluksi myös allekirjoittaneen puolesta lämpimät onnittelut juhlivalle puhemiehelle ja parhainta menestystä vaativassa tehtävässä! — Sitten itse asiaan.

Edustaja Packalénin ja 13 muun allekirjoittama lakialoite on erinomaisen hyvä ja todella ajankohtainen. Tässä aloitteessa on aivan oikein mainittu se ongelma, että meillä on sellainen rikesakko- ja sakotusjärjestelmä, joka johtaa ankarimmillaan siihen, että ihminen menettää ajokortin muutaman pienen rikesakon takia ja sen jälkeen joutuu pahimmillaan jopa töistä pois. Tiedän omassa tuttavapiirissäni pari kolme tapausta, joissa tämä tilanne on kärjistynyt niin vakavaksi, että todellakin työpaikasta on alkanut olla jo kyse, ja sitten kyseinen perhe on joutunut isän ajokortin kuivumisen takia sellaiseen tilanteeseen, jota voidaan pitää pitkien välimatkojen Suomessa sietämättömänä.

Kuten edustaja Taavitsainen omassa puheenvuorossaan erinomaisesti mainitsi tämän pisteytysjärjestelmän: Englannissa muistamani mukaan on tällainen jo käytössä, jossa liikenne rikkomuksista jaetaan virhepisteitä. Jos rikkoo vain hieman, eli ajaa lievää ylinopeutta, saa ehkä yhden virhepisteen. Sitten tietysti se pisteiden määrä kasvaa sitä mukaa kuin rikkeen vakavuusaste kasvaa. Tämä olisi järkevä systeemi. En jaksa ymmärtää, minä tautta tässä asiassa ei ole lähdetty liikkeelle, ja toivoisin, että maan hallitus siihen puuttuisi. Tiedän, että ministeriötasolla tällaista virhepistejärjestelmää vastustetaan, tai ainakin mitä olen tähän asti kuullut kommentteja, sieltä ei kovin paljon ymmärrystä tälle ole, enkä ole kuullut poliisienkaan puolelta tälle asialle kovin suurta ymmärtämystä olevan. Vaan kuitenkin tässä suomalaisessa järjestelmässä se on tavallaan ihmiselle eräänlainen häpeärangaistus menettää korttinsa, se on hyvin hyvin vakava asia nimenomaan maaseudun ihmiselle, niin kuin tässä aloitteessa aivan hyvin perustellusti kirjoitetaan. Todellakin maaseudun ihmisille tämä on, pitkien välimatkojen Suomessa, todella todella vakava asia, jos kortti menee.

Tähän hommaan tulee vielä sitten yksi vielä vaikeampi ilmiö mukaan, ja se on se, että ammattiliikenteessä esimerkiksi puutavararekan kuljettajat joutuvat päivittäin tämän valtavien vakavien tilanteiden eteen, ja ylikuormamaksutkin menevät. Kun kuljettaja ajaa puutavaraa kuorma-autolla metsästä talvipäivänä, on lumisateinen päivä, vaaituksen mukaan, kun hän on vaainnut — nykyisissä kuorma-auton nostureissahan on painovaa’at, joilla pystyy määrittelemään muutaman kymmenen kilon tarkkuudella, paljonko siinä kuormassa on puuta — kuorma painaa sen laillisen määrän, kun lähdetään liikkeelle tuolta laanista, metsästä, mutta kun ajetaan sata kilometriä tehtaalle ja on pölisevä, luminen keli, niin se kuorma painaa sadan kilometrin jälkeen, jos on märkää lunta, hyvin helposti puolitoista kaksi tonnia enemmän. Eli lunta tulee siihen kuormaan mukaan paljon. Ja siellä loppupäässä matkaa jos sitten sattuu se vaaka olemaan ja näitä rikesakkoja sattuu olemaan ennen, niin siitä tulee vielä ylikuormamaksu ja sakot kuljettajalle, ja sillä hetkellä kuljettaja on täysin avuton, häneltä menee kortti, häneltä menee ammatti, ja häneltä menee ansio. Pahimmillaan tiedän tapauksen, että perhe on joutunut erittäin vakaviin taloudellisiin vaikeuksiin

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

tällaisen ylivoimaisen tilanteen takia, jota ei voida katsoa tämän henkilön itse tietoisesti tai tuottamuksellisesti aiheuttaneen.

Siksi toivoisin, että tämä erinomainen aloite saisi hyvän ja asianmukaisen käsittelyn ja että ennen kaikkea mentäisiin järjestelmään, jossa tällainen kortin pois ottaminen kortin haltijalta olisi erittäin harvinaista, ja pystyttäisiin tätä järjestelmää kehittämään niin, että sakkojen määrää tai jotain muuta systeemiä kehitettäisiin — aivan kuten edustaja Taavitsainen erinomaisesti nosti esille tämän pisteytysjärjestelmän, jonka soisin tulevan Suomessa myös voimaan. On todella todella harmittavaa, että me emme ole tähän asiaan päässeet. Meidän pitäisi päästä tästä vanhasta menneen ajan katkeruudesta ja kateudesta irti, että otetaan kaverilta kortti pois ja nauraapahan naapurit ainakin. Ei, sellaista järjestelmää ei missään nimessä saisi enää olla, vaan pitäisi asioita tarkastella rauhallisesti, koska kuitenkin 99,99 prosenttia tielläliikkujista on varmasti liikkeellä hyvin ja vakain tuumin. Sitten jos siellä joku hurjastelee tai rikkoo törkeästi lakia, heidät vietäkööt lakitupaan ja siellä mätäkittäköön tuomioita sitä mukaa. Mutta tavallisten ihmisten ajokortin kuivumaan joutuminen muutaman sakon takia on kohtuutonta. Toivon, että lakialoite menestyy ja tämä ongelma saadaan pois päiväjärjestyksestä.

19.09 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Tuohon edustaja Taavitsaisen puheenvuoroon haluan puuttua, mikä oli sinänsä hyvä puheenvuoro, mutta kyllä siellä virhekin sisällä oli. Ei tämä nykyinen systeemi, missä tämä sakotusjärjestelmä on tehty, ole nykyhallituksen linja, vaan päinvastoin nyt tällä hallituksella tätä asiaa yritetään korjata. Kuten sanoin, niin ministeriössä on tieto tästä asiasta ja sieltä varmasti linjauksia tulee, ja kuten edustaja Packalénkin hallituspuolueen kansanedustajana tämän on voimakkaasti nostanut esille, niin kyllä meillä halu on nimenomaan korjata tätä virheellistä ja huonoa voimassa olevaa systeemiä.

Edustaja Karille nostan kyllä hattua siitä, että hän tuon liikkuvan poliisin lakkauttamisen virheellisuuden myönsi ja nosti esiin. Tästä käytiin aikamoinen vääntö viime vaalikaudella, ja tuo edustaja Packalén tätä liikkuvaa poliisia myös voimakkaasti itsekin poliisimiehenä puolusti, ja me silloin oppositiossa olleet kansanedustajat halusimme nostaa nimenomaan esiin niitä viestejä, mitä poliisilta tuli siitä, että liikkuva poliisi lakkautetaan niin kuin lakkautettiin, niitä resursseja auttamatta. Niiden henkilöiden toimintaa siirtyi muihin poliisin tehtäviin, ja liikennevalvonta jäi vähemmälle. Tämäkin on varmasti yksi osasy siihen, että nyt sitten näillä peltipoliiseilla on jouduttu tätä liikennevalvontaa korjaamaan. Siinäkin kyllä ajaisin tätä enemmän avoimeen suuntaan näitten peltipoliisien suhteen, että ne ovat näkyvillä paikoilla, niistä on selkeästi kerrottu, sillä pahimmillaan peltipoliisitkin vaarantavat sitä liikennettä, kun siitä tulee tämmöistä heijaavaa liikennettä, jarrutellaan peltipoliisien kohtaan ja sitten taas kiihdytellään. Se ei liikenneturvallisuutta paranna.

Mutta tämän lakialoitteen sisällön suhteen toivottavasti edetään.

19.11 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Oikein hyvää syntymäpäivää minunkin puolestani.

Tämä hallitus on päättänyt satsata kameravalvontaan, ja kuten äsken sanoin, on riskinä, että nykyhallituksen linja lisää ajokieltojen määrää. Ja suinkaan en tarkoittanut sitä, edustaja Savola, että tämä laki, jota edustaja Packalén esittää muutettavaksi, olisi nykyhallituksen aikaansaannosta, vaan sitä, että nykyhallituksen linja voi lisätä ajokieltojen määrää,

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

koska on päätetty nyt alentaa tätä kilometrimäärää, josta sitten rangaistaan, jos ajaa ylinopeutta.

Tämä tuntuukin olevan enemmän tällainen rahastuskikka kuin liikenneturvallisuuden edistäjä. Eli kameratolpathan sijoittuvat aivan liikaa maanteilla suorille tieosuuksille, kun ne tulisi mielestäni sijoittaa onnettomuusherkkiin tien kohtiin, kuten esimerkiksi risteyksiin tai teiden kapeikkoihin taikka jyrkkiin kaarteisiin. Tällä hetkellä tolppien paikat määrittelee ely-keskus, ja ne ovat usein keskellä ei mitään. Näiden tolppien sijoittamisessa tulisi kyllä konsultoida poliisia, koska heillä on varmasti tieto siitä, missä tätä kameravalvontaa tarvitaan.

Olisi kyllä syytä pohtia ja tarkasti miettiä sitä, olisiko meillä kuitenkin parempi, että tämä automaattinen liikennevalvonta keskittyisi enemmän liikenneturvallisuuden parantamiseen eikä tulovirran hankkimiseen valtiolle. Myöskin se on ihan hyvä keino, mitä Euroopan maissa on, että kun tekee liikenneriikkomuksen, niin joutuu takaisin autokoulun penkille oppitunneille. Tällä on myöskin ennalta ehkäisevä vaikutus.

19.14 Tom Packalén ps: Arvoisa puhemies! Haluan myös omasta puolestani onnitella tämän merkkipäivän johdosta.

Ja haluan kyllä kiittää kaikkia salissa olijoita hyvistä puheenvuoroista. Tässä on käsitelty kyllä sinänsä tärkeitä ja arvokasta asiaa, mikä on jäänyt vähän turhan pienelle huomiolle.

Todella pelkästään tämän yhden kilometrin pudottaminen tässä sakotuskäytännössä tarkoittaa noin 50 000:ta sakkoa lisää. Eli näitä kameroita on todella paljon, ja tämä kameravalvonta on ihan hienoa toimintaa, mutta kuten tässä on useammassa puheenvuorossa otettu kantaa siihen, niin kriminaalipolitiikkaa ja finanssipolitiikkaa ei pitäisi sekoittaa keskenään. Eli sitten tämän pitäisi olla joku hallinnollinen maksu tai joku muu maksu. Ja nämä seuraamukset ovat todella kohtuuttomia tälle yksilölle, joka joutuu sitten lievästä ylinopeudesta maksamaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

15. Lakialoite laiksi tuloverolain 95 §:n ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 62/2016 vp Stefan Wallin r ym.

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle Pariisin sopimuksen hyväksymisestä ja sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 200/2016 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 11/2016 vp

Pöytäkirja PTK 104/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.10.2016 pidettävään täysistuntoon.

17. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 21.10.2016 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.16.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen